

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio III. De ratione Formali Fidei propter Quam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

sum, vel Bonitas per amorem; ut animus ex vi huius actus, paratus sit contemnere, cætera omnia repugnantia vel assensui vel amori: Sed hoc potest etiam habere actus naturalis, innitens v. g. veritati Divinæ.

S. Thom. qui in oppositum citatur non habet plus, quam quod virtutum Theologicarum obiectum sit in genere suo summum v. g. Auctoritas summa, Bonitas summa, &c. Sed Negatur, ab iisdem, actum naturalem specificari non posse. Dantur quidem veritate Theologicæ ut feramur in Deum tanquam ultimum finem supernaturalem, sed dantur, ut feramur supernaturaliter. Nam actu naturali, etiam in finem supernaturalem, ferri possumus. Et sicut dantur gratiæ supernaturales ad agendum supernaturaliter; ita dantur naturales, vel saltem non repugnat eas dari, ut attingant illum finem supernaturalem, naturaliter.

Nequæ valet, si dicas cum Esparza: quod cum agitur de vigore naturæ, sub ea voce universalis, solum comprehendantur omnia naturaliter occurrentia in contrarium. At amor supernaturalis ita amat, ut præterea superet omnia etiam supernaturaliter occurrentia in contrarium: & pollet viam ea superanda, pro adimplerione præceptorum supernaturalium, quod est longe difficilius. *Non inquam valet;* quia potest fieri actus naturalis, qui velit etiam supernaturaliter occurrentia, ne DEO v. g. dicenti credatur, superare, idque cum auxilio gratiæ, ordinis naturalis. Ergo hæc superatio supernaturaliter occurrentium, quæ est fundativa istius prælationis in fide Theologica, est quid commune etiam actui naturali; atque adeo ista prælatio non debetur soli virtuti Theologicæ ut voluit Esparza.

QUÆSTIO III.

De Ratione formali Fidei propter Quam.

PRÆMITTO Primò. *Prædictum titulum sub hac præfati ab Auctoribus tractari:* Quodnam sit ultimum resolutorium fidei? quid autem veniat nomine resolutorii supra dictum.

PRÆMITTO Secundò. *Debere ponitur etiam in fide motivum assensus seu rationem* Propter quam, adeoque ultimum resolutorium.

RATIO: quia & esset ille assensus, & non esset assensus, esset ut supponitur, non esset autem, quia assensus nullo alio distingui potest à simplici apprehensione, transireque in secundam vel tertiam operationem, nisi ratione motivi. Tum quia per ipsum Gvilhelmum Parisiensem & per Rubionem saltem debet intercedere motivum obediendi Deo. Ergo adhuc ille assensus, non erit sine motivo; hoc autem motivum non sufficere velexinde ostenditur: quia obedientia spectat ad voluntatem, motivumque illius non est constitutum virtutis Theologicæ. Tum quia Rationes in oppositum non convincunt: lauda-

bilitas enim fidei, non est in assentiri sine motivo, sed in assentiri sine evidentia; & tamen infallibiliter, & æqualiter omnibus; deferreturque adhuc in hoc assensu plus Deo, quam hominibus, quia deferretur firmior assensus; falsumque est quod possit præcipere Deus assensum sine motivo: quia non potest præcipere rem impossibilem, & constitutum sine constitutivis. Jam autem assensus quod sit ob motivum, per hoc constituitur.

PRÆMITTO Tertiò. *In quo sit punctus Difficultatis in præfati:* Credo v. g. sub speciebus Sacramentalibus esse Corpus Christi, hæc veritas non est nota ex ipsis terminis. Ergo illi assentiri debeo propter aliud: nempe quia hoc Deus dixit; hæc ipsa propositio, non est nota ex terminis. Ergo etiam illi non possum assentiri nisi propter aliud; quid ergo est illud aliud? Si aliud humanum; ergo resolvitis fidem Theologicam & infallibilem, in aliquid non Theologicum & fallibile. Si resolvitis in Divinum testimonium, quæro an sit distinctum à priori an idem? si idem, ergo nihil respondisti. Si aliud, de ipso illo alio testimonio redit difficultas, cum non sit ex terminis notum. Unde vel dabis processum in infinitum in testimoniis, vel tandem debebis respondere, non per testimonium, in quo aut non salvabis rationem Theologicam, aut non salvabis, quomodo sit notum ex terminis, quod tamen in omni resolutorio videtur requiri. *His præmissis, sit*

DIFFICULTAS I.

Examinantur aliorum sententiæ.

PLures post alios sententiæ refert Amicus disp. 9. & Lugo disp. 1. & alii. Seligentur aliquæ:

EXPLICAT Primo Pontius disp. 27. num. 7. Si loquamur de ultimo motivo formali ipsiusmet fidei ultimo, resolvitur in ipsam revelationem Divinam, vel solam vel cum veracitate. Si vero loquamur de ultimo motivo, quo inclinamur ad iudicandum, quod existat revelatio Divina, non habetur idem motivum in omnibus fidelibus. Nam interdum sunt motiva credibilitatis, interdum Auctoritas & testimonium hominis fide digni. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia: si motivum formale ipsiusmet fidei, idque ultimo resolutive est revelatio Divina, quæro an hæc propositio Deus revelavit, sit ex terminis nota? Si non est ex terminis nota. Ergo illi assentior non nisi propter aliud, adeoque non erit illa ultimum resolutorium. Si est ex terminis nota, ostende hanc evidentiam; & si illam ostenderis, ostendes intrinsecam connexionem terminorum, si quæ est, quæ ipsa connexio, ex dictis supra, non spectat ad fidem. Tum quia illud ipsum iudicium, quod iudico existere revelationem, potest esse actus fidei; Ergo habebit motivum fidei, quod docet Pontius, esse revelationem.

nem. Cur ergo universaliter de illo enuntiat iudicio, quod resolvatur v. g. in motiva credibilitatis? Tum quia hic non quaritur, quodnam sit ultimum resolutorium ex subiecto, sed quod ultimum ex objecto; & tamen Pontius recurrit ad diversitatem motivorum, ex subiecto.

EXPLICAT Secundo Amicus cit. num. 26. quod scilicet ultimum resolutorium sit Scriptura testificans, verbum Dei, traditio, & Ecclesia: mutuo verò unum resolvitur in aliud in diverso genere; omnia autem in Auctoritatem incretam, Dei dicentis, per simplicem duntaxat adhesionem objecti materialis, propter formale.

Hec explicatio

NON SATISFACIT. Quia non respondet ad punctum difficultatis: querere enim restat, An hæc propositio, *Increta id Auctoritas dixit*, sit in terminis nota vel non: redibitque argumentum supra factum; querereque restabit, qui per simplicem adhesionem objecti materialis, propter formale, fieri possit assensus, si propositio dicta, non sit ex terminis nota.

EXPLICATUR Tertiò. Resolvit fidem in lumen fidei, quo DEUS illuminat mentem nostram.

Hec explicatio

NON SATISFACIT. Quia confundit principium effectivum, cum formali, & motivo, hic autem non quaritur de principio effectivo, quale est illud lumen.

EXPLICAT Quartò Granado, docens motivum fidei & ultimum resolutorium, esse auxilium quoddam Dei actuale, quod non quidem habet se per modum principii effectivi, sed per modum concursus actualis, quod DEUS illuminat mentem credentis, & ita manifestat illi veritatem objecti credendi, ut crediturus credat connexionem Divini testimonii, cum objecto credendi.

Hæc Sententia immerito impugnatur quasi coincidat cum Hæreticis, qui fidem suam in instinctum internum resolvunt: nam Hæretici admittentes instinctum internum, non in hoc sunt Hæretici, quia illum admittunt, nam etiam Catholici dicere possunt; se instinctum internum ad fidem habere; internamque securitatem de rebus fidei. Sed in hoc sunt Hæretici: quia ad illum internum instinctum recurrunt, ita, ut rejiciant omnem aliam externam regulam, quâ ille spiritus internus reguletur, proptereaque appellatur spiritus privatus. Nihilominus *hec explicatio*

NON SATISFACIT. Quia instinctus ille, non est motivum assensus summè infallibile: major enim est infallibilitas immediatè dicentis Dei. Deinde nullo modo est ultimum resolutorium: Si enim quæram, Cur credas Trinitatem? respondebis, quia Deus revelavit qui est verax. Quod si quæram de hoc præcisè, quare sit verax, & unde tibi constet esse illum veracem: certè id non resolves in instinctum tuum, tanquam in

motivum, sed tanquam in proponentem illam veracitatem? hic autem quaritur non de propositione, sed de resolutorio.

EXPLICAT Quintò Ripalda disp. 3. num. 7. quod huic principio, Deus est verax, assensumur immediatè propter se, & non propter aliud. *Hec explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Assensus tunc fieret propter intrinsecam veritatem illius propositionis, hic autem assensus non potest effectui dei ut dictum supra. Tum quia, si illi propositioni non propter aliud assentiremur, id ideo esset, quia nihil notius est, quàm Deum esse dignum fide & veracem. Sed hæc ratio non convincit: quia quamvis dicto objecto nihil sit notius, noticia Theologicâ & Metaphysicè, falsum tamen est, quod etiam sit notum noticia fidei: hæc enim non potest esse propter aliud, nisi propter *Quia dicitur*. Quod vero assumit Ripalda: fidem soli objecto secundario assentiri propter revelationem, & non primario, id non convincit: quia hoc ipsum non probatur, nec ostenditur qui adhuc ille assensus, sit futurus fidei. Deinde primarium objectum fidei, est etiam Dei existentia, & tamen assentiri huic objecto possumus: quia dicit: Ego sum qui sum. Tum quia & esset ille assensus fidei ut supponitur, & non esset: quia nihil condistinctum sui, ab aliis, eandem veritatem attingentibus assensibus, in præcisa ratione assentiendi haberet, si inniteretur intrinsecæ objecti veritati. *Descendamus ad alias sententias.*

Punctum Difficultatis 1.

An ultimum resolutorium Fidei sit Auctoritas Ecclesie?

Affirmat Medina Bannez & alii. Porto Auctoritas Ecclesie duplex cogitari potest: una quidem humana, in quantum dicit collectionem hominum Doctorum & Sanctorum, sub uno capite roto orbe sparsorum: *Secunda* Auctoritas Ecclesie, est quasi Divina, sita in speciali assistentia Spiritus Sancti, secundum quam eam gubernat ne erret. *Hec explicatio*

NON SATISFACIT. Primò, quia non tangit punctum difficultatis. Credo v. g. Deum esse Trinum; quæro cur? respondebitur, quia DEUS revelavit, quæro unde constet quod revelavit? respondebitur, quia ita dicit Ecclesia; quæro estne notum in terminis quod quidquid dicit Ecclesia est verum, & quia hoc dicit Ecclesia? & in primis quod hoc dicat Ecclesia non est tibi notum: quia hoc dicit tibi tuus hic & alter in fide Magister, qui non sunt Ecclesia: & ad maximum est hoc tibi notum per sensus & notitiam morali. Ergo resolvit fidem, vel in notitiam sensuum vel in aliquid fallibile. Quod attinet ad illam aliam partem. Quidquid dicit Ecclesia est verum: quomodo id est ex terminis notum. Ergo illi propositioni assentiris propter aliud.

R. P.
THE MLO
ZIANOWSK
Tbm. de
D. VI

aliud. Ergo prior illa non fuit ultimum resolutorium, & de illo alio quærendum restabit: est-
né notum in terminis.

NON SATISFACIT Secundò. Quæro an fides Apostolorum & nostra sit ejusdem speciei vel non, idque in ratione motivi? si ejusdem speciei; ergo immerito assignasti duplex moti-
vum fidei, nempe veritatem Divinam, & Au-
thoritatem Ecclesiæ, quæ etiam quâ participata,
specie distinguitur ab increata Auctoritate. Si
autem est diversæ speciei, dicitur id contra
communem sensum. Et deinde non satisfacit
præsenti difficultati; quæritur enim hîc de mo-
tivo fidei, non ratione subjecti alicujus particu-
laris, sed de motivo ex ratione objecti, quod sci-
licet competat omnibus actibus, quicunque
sunt actus verè fidei. Jam autem credebatur ali-
quid Adam & Apostoli, & non propter Ecclesiæ
propositionem.

RESPONDEBIS, quòd motivum fidei, ut sit
sub distinctione concipi debeat, quòd scilicet
sit assensus, vel propter Auctoritatem Ecclesiæ,
vel propter Auctoritatem Divinam attestan-
tem.

CONTRA est. Tum quia si duæ illæ Aucto-
ritates copulative non accipiuntur, in quantum
innititur soli Auctoritati Ecclesiæ fides, non
erit summè infallibilis, nec rigorosè Theologi-
ca. Tum quia illæ duæ Auctoritates, vel con-
veniunt in ratione communi motivi fidei, vel
non conveniunt, si conveniunt, illa potius ratio
communis, erit resolutorium. Si non conve-
niunt, non satisfacis difficultati: quia hîc quæ-
ritur de ratione, in qua, conveniant etiam mo-
tiva: quia queritur de ratione, in qua, conveni-
ant ipsi actus. Tum quia redibit argumentum
immediatè factum. An scilicet fides ex hoc
motivo elicita, sit eadem specie, cum fide ex
hoc alio motivo elicita.

NON SATISFACIT Terriò. Quia fides neque
potest resolvi in humanam Auctoritatem Eccle-
siæ, neque in divinam; non in humanam quia
quamvis hæc magna sit, nihilominus non est ex
sua ratione formalis infallibilis; non etiam resol-
vi potest fides nostra in Auctoritatem Ecclesiæ
Divinam. Quia fides nostra, ex suo motivo,
debet esse summè infallibilis & Divina; non ef-
fet autem ex suo motivo summè infallibilis:
quia major est infallibilitas per essentiam, quàm
per accidentalem assistentiam. Nec videtur
quomodo esset fides illa Divina ob illam assisten-
tiam, quæ participativè est quid Divinum. Sic-
ut quod sit propter hominem, non est ex eo præ-
cisè Theologicum, quantumvis homo dicat par-
ticipationem Divinitatis eamque etiam infalli-
bilem; quia suæ entitati innexam. *Pensandum
quomodo aliàs hæc sententia impugnari soleat.*

IMPUGNATUR Primò. Quod scilicet Adami
fides & Apostolorum non resolvatur in Aucto-
ritatem Ecclesiæ.

RESPONDETUR. Hoc ipsum concedere Medi-
nam. Hinc ut teneat Argumentum, restaurari
debet ex dictis supra.

IMPUGNATUR Secundò. Auctoritas Ecclesiæ
nobis innotescit per Auctoritatem Divinam:
Cur enim credis Ecclesiam non posse falli? quia
id Deus dicit. Si interim queratur cur id De-
us dixerit? respondes quia Ecclesia dicit, en
apertum circulum.

RESPONDERI posset. Sicut in simili Hæ-
reticis responderetur. Triplex est classis homi-
num cum quibus agi debet; sunt enim vel Eth-
nici, qui aliunde Ecclesiam non habent cogni-
tam, vel Hæretici, vel Catholici: Si Ethnici, il-
lis Auctoritas Scripturæ non potest per Ecclesi-
am probari, nec Ecclesia per Scripturam, sine
manifesto circulo: Assumeretur enim igno-
rum ad ignotum, cum tamen probatio legitima,
debeat esse à noto ad ignotum, vel à notiori ad
ignotius. Quamvis ubi illis postea Auctoritas
Ecclesiæ, per motiva credibilitatis fuerit cogni-
ta, possit illius Auctoritas assumi, in motivum
probandi Scripturam. Quoad secundam clas-
sem, hoc est, Hæreticorum attinet; cum istis
etiam agendo non potest directè assumi Aucto-
ritas Ecclesiæ ad probandum Articulum, hanc
enim negant. Sed immediatè debet assumi
primo Scripturæ, ad probandam Auctoritatem
Ecclesiæ, qua illius Auctoritate probata, posset
postea illa assumi ad probandum Articulum.
Jam enim non assumeretur aliquid ignotum, sed
esset regressus demonstrativus, similis ei, cum
causam per effectum aliunde cognitum, & effe-
ctum per causam notam probamus. Quoad
tertiā classē attinet, hoc est, Catholicos;
cum iis supponatur æquè nota Scripturæ ac Au-
thoritas Ecclesiæ, tunc ad invicem se ostendent,
nec fiet probatio propriè dicta, in qua sit pro-
gressus secundum conditionem noti ad ignoti-
us; sed potius manifestatio unius in alio; ad eum
modum quo specula sibi opposita, in seipsis invi-
cem repræsentantur & apparent. Dicerent
ergo oppositi, quòd scilicet in auctoritatem Ec-
clesiæ resolvant fidem, tanquam aliunde cogni-
tam, & non ex sola Scripturæ, licet habeat etiam
in Scripturæ testimonium: neque enim com-
mittitur tunc circulus, quando assumitur ali-
quid aliunde etiam notum. Sed de hoc argu-
mento aliàs etiam dicitur.

IMPUGNATUR Terriò. Quia resolvendo saltem
partialiter fidem in Auctoritatem Ecclesiæ, re-
solveretur in aliquid non Divinum, hoc autem
non debet admitti: quia sicut de mysterio
Eucharistiæ canit Ecclesia; ita & in præsentī dici
potest. Sola fides sufficit; ad quod alludit et-
iam Augustinus, contra epistolam. Funda-
menti capit. 14. *Ea credimus non hominibus, sed
ipsi Deo, animam nostram firmanti & illuminanti.*
Unde & Joan. 12. dicitur. *Qui credit in me, non
credet*

credit in me, sed in eum qui misit me & C. 2. Doctrina mea non est mea.

RESPONDERI posset fidem non esse adæquatè Divinam, si nomine adæquatæ fidei Divinæ intelligatur fides secundum totam latitudinem sui motivi. Si autem nomine fidei adæquatæ, intelligatur fides, pro principali, à quo fit denominatio, habens pro motivo Auctoritatem quæ est Deus, sic sumpta erit adæquatè Divina: pro principali enim respiciet semper Deum; ad eum modum quo homo dicitur adæquatè & completè rationalis, quamvis nonnisi principalis ejus pars intelligat. Dictum illud *Sola fides sufficit* hoc solum vult, quòd nullus sensus exploret veritatem corporis Christi in Eucharistia, sed sola fides; quod verum est, eam resolvendo etiam in Auctoritatem Ecclesiæ: quæ quia movebit ad fidem, adhuc sola fides sufficiet. Et sicut per arguentes revelatio intrat formale fidei, quamvis illa sit quid creatum; nec id obest ut sit Divina; ita nec oberit Auctoritas Ecclesiæ. Augustini verba verificantur: quia etiam credere propter Auctoritatem Ecclesiæ est credere propter assistentiam Spiritus Sancti; adeoque propter aliquid Divinum. Locus ille S. Joan. non plus vult, quàm esse identitatem naturæ inter Patrem & Filium, hinc qui credit, credit in Patrem, credit & in Filium. Quando autem Petrus dicitur immediatè motus, ad credendum Divina Auctoritate, poterit adhuc movere Auctoritas Ecclesiæ: quia & hæc adhuc non est revelatio carnis & sanguinis, sed aliquid Divinum. Cæterum hæc rationes possunt ex allatis supra restaurari.

DICES Primò in oppositum esse Auctoritates.

PRIMA AUCTORITAS Sanctæ Scripturæ. Actorum 16. dicitur, quòd Deus aperuerit cor Lydiæ, ut intenderet illis, quæ à S. Paulo dicebantur & 1. Joan. 2. *qui novit inquit Deum, audit nos, qui non est ex Deo, non audit nos.*

RESPONDETUR. Primum locum non plus probare, quàm quòd gratia Dei prævenit Lydiam ad intelligendâ & capiendâ mysteria fidei. Secundus locus non convincit: quia non dicitur eum qui est ex Deo, audire illos & propter illos dicentes assentiri; quod tamen probari debuerat: sed Apost. tantum dicit, eos qui DEUM norunt, recipere doctrinam Apostolicam.

SECUNDA AUCTORITAS est S. Augustini, contra epist. Fundamenti. cap. 5. *Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ commoveret Auctoritas.*

RESPONDETUR. In illo commovere, involvi non rationem causæ formalis, sed rationem applicativi, & sicut motu cietur calor, nec tamen motus, est ratio formalis calefaciendi, sed conditio & applicativum; ita & in præfenti.

TERTIA AUCTORITAS est S. Thom. hic q. 5. à 3. ubi, & aliàs, docet fidei formale esse veritatem primam, secundum quòd in Scriptura S. & doctrina Ecclesiæ manifestatur.

RESPONDETUR. Ly. secundum, non reduplicat motivum: quia illud jam dixerat in antec., esse veritatem primam sine ullo addito: Ly. ergo illud secundum, innuit, ubinam contineatur Doctrina fidei, nempe in Scriptura & Propositione Ecclesiæ.

DICES Secundò, Si petatur à fidei curatore Christum esse Deum? respondet quia hoc Deus revelavit. Si queratur unde constet quòd id Deus revelarit? respondebit, quia Ecclesiæ Spiritu Sancto directâ, hoc me docet: ita autem responderi debere probatur: quia unaquæque res debet in illa principia resolvi, ex quibus nascitur; fides autem nostra nata est ex doctrina Ecclesiæ, Apostolorum autem fides, nata est ex immediata revelatione. Ergo fides nostra, in Auctoritatem Ecclesiæ, Apostolorum, in immediatam revelationem, resolvenda.

RESPONDETUR. Quando pro ratione credendi adfertur Auctoritas Ecclesiæ, non adfertur ratio formalis motiva, sed applicativa: ad eum modum, quo pro ratione usionis redditur applicatio ignis. Ratio allata multum probat, nempe quod ars Syllogisandi, inventa ab Aristotele, in eodem Aristotele resoluta fuerit in principia lumine naturæ notâ; nostra autem Syllogisatio, in Magistros, qui nos illam docuerunt. Porro res in eadem principia resolvitur ex quibus nascitur, non tanquam applicativis sed tanquam constitutivis.

DICES Terriò, Hæretici ideo sunt Hæretici, quia fidem suam non resolvunt in Auctoritatem Ecclesiæ.

RESPONDETUR. Ideo sunt Hæretici, quia negant regulam in proponendo res fidei infallibilem esse Ecclesiam, quod tamen est revelatum.

DICES Quartò, Auctoritas Ecclesiæ habet se per modum organi & instrumenti Divini, & habet se sicut Moyses & Prophetæ, qui fuerunt instrumenta revelationum Divinarum. In humanis autem testimonij Nuntij seu Legati, intrat partialiter assensum fidei humanæ.

RESPONDETUR. Organum & instrumentum non se habet per modum motivi, sed explicantis, propter quid credi debeat. Negatur item in Moysen resolutam fuisse fidem. Instantia de Nuntio pro nobis est: quia ille non movet sua Auctoritate, sed solus Princeps, cujus est Legatus. Quamvis autem nuntius in humanis partialiter ingrederetur fidem humanam, non foret absurdum; foret autem absurdum, si ingrederetur fidem Divinam Auctoritas Ecclesiæ: quia fides humana non est summè infallibilis, secus Divina. Si summè infallibilis, debet habere motivum summè infallibile, quod non est, nisi Deus.

DICES Quintò. Ex hoc ipso quòd aliquid ab Ecclesia proponatur credendum, rectè inferatur, id esse de Fide.

RESPON-

RESPONDETUR. Inferri id rectè esse de fide, ex eo quòd Ecclesià sit regula certò & infallibiliter proponens, tanquam quid revelatum, quòd est verè revelatum. Sed non rectè inferitur esse de fide; quasi ipsa, sit ratio formalis credendi; assistentiàq; Spiritus S. non est in ordine ad complendam Ecclesià in ratione motivi formalis fidei; sed in ordine ad complendum, ut habeat rationem infallibiliter proponentis.

Punctum Difficultatis 2.

In quid alii resolvant hoc principium: Quòd Deus dicit verum est?

LUGO disp. 1. sect. 6. & 7. proponit modum quandam solvendæ præsentis difficultatis, quem est necesse hic examinare.

DOCET PRIMò. Quòd assensus fidei fiat saltem per discursum virtualem v. g. revelatio Divina fallere non potest. DEUS autem revelavit verbum esse hominem. Ergò verbum est homo; quæ omnia cum possint uno actu attingi, facient discursum nonnisi virtualem.

DOCET SECUNDò. Prædictam propositionem revelatio Divina fallere non potest, æquivalere huic: Deus est summè verax; additque veritatem quæ concurrat ad actum fidei, esse tam veritatem in dicendo, quam cognoscendo.

DOCET TERTIò. Assensum de summa DEI Auctoritate, qui ad credenda revelata mysteria ducit, debere quidem esse supernaturalem & elicatum à fide, non tamen fieri propter revelationem talis objecti. Sed hæc Suprema DEI Auctoritas abunde agnoscitur, ut possit movere ad credenda alia, propter revelationem. Rationes hujus dogmatis infra attingentur.

DOCET QUARTò. Non multum, referret: An assensus fidei de Veracitate Divina, ultimo resolvatur in Deitatem ut voluit Aureolus; rationem reddit: quia adhuc assensus ille non minus esset Theologicus: haberet enim pro objecto formali ultimo naturam Divinam.

DOCET QUINTò. Possè etiam defendi, quòd ipsa veracitas DEI sit ultimum motivum, in quòd resolvitur assensus fidei, dicitque dupliciter posse affirmari eam perfectionem de DEO. PRIMò absolute dicendo DEUS est summè verax; & tunc debet id colligi, ex alio medio; idque ideo: quia sicut ex assensum Dei non possumus in hac vita cognoscere, nisi ex revelatione vel ex Creaturis; sic & perfectiones Dei, non possumus affirmare absolute, nisi per aliquod medium vel revelationis, vel alterius argumenti. SECUNDò possumus veracitatem Dei affirmare non absolute, sed sub conditione, hoc est, si Deus loquitur, loquitur verè; & hic assensus, non videtur indigere alio medio, sed posse ex apprehensione terminorum fieri: si enim penetrantur termini, quòd scilicet

DEUS in suo conceptu sit Ens primum, summè perfectum, & simul si apprehendatur, quòd veracitas summa sit maxima perfectio naturæ intellectualis, statim ex terminis constabit, si sit DEUS, debere esse summè veracem. Hæc doctrina

NON SATISFACIT PRIMò. Quia attendendo ad dogma quintum. Quæro, an conditionata illi: si Deus est, verax est, assentiamur immediate, vel non. Si non assentimur immediate. Ergò non respondet ad punctum: assignare enim debebat ultimum resolutorium, atque adeò, cui immediate assentiamur. Quòd si immediate assentiamur illi propositioni. Quæro, an assentiamur illi, propter evidentiam illius vel propter aliud. Si propter aliud. Ergò non fit assensus immediatus. Si non propter aliud contra erit.

Tum quia illi propositioni, Deus est verax, absolute spectate, non assentimur immediate propter illam ipsam, eò quòd DEI veracitas absoluta, sicut & existentia, per Lugo, præter revelationem, nonnisi ex Creaturis, colligi possit. Ergò & illa conditionata: Si sit Deus, verax est, non habebit assensum immediatum, sed ejus veracitas nonnisi ex Creaturis colligetur: non enim apparet major ratio de una, quam de alia. Et sicut quòd alicujus rei est causa quòd ad esse in statu absoluto, est etiam ejus causa conditionata, quòd ad esse conditionatum, ita quòd est nonnisi unica ratio motiva alicujus pro statu absoluto, erit etiam ratio motiva pro statu conditionato, imò hoc ipsum præstitit Lugo: nam illam etiam Conditionatam veracitatem, tanquam ex ratione collegit, quòd scilicet naturæ rationalis proprietas sit, veracitas. Tum quia ex vi hujus doctrinæ sequitur resolvì fidem in aliquid evidens naturaliter, adeòque in lumen naturæ, subrueturque Formalitas: Quæ Theologicæ fidei, quæ debet defendi. Quòd autem ille assensus pendeat à principio supernaturali effectivo, impertinens est ad præsentem materiam, quia hic quæritur de Formalitate Theologicæ fidei, ex parte motivi. Tum quia etiam in hac materia potest similis circulus vitiosus ostendi, qualem opponit aliis de Lugo. Sit verbi gratià articulus: Credo DEUM esse; quæro, cur est credendum DEUM esse? respondes: quia Deus dixit, & verax est; quæro quare est verax? respondes: quia si sit DEUS, necessariò est verax. Et quia conditionata trahit semper secum, & supponit sequelam statum absolutum, etiam tunc supponetur esse DEUM veracem; de quo ipso esse, primò quærebatur. Ipse Lugo num. 111. docet: quòd ad dilectionem DEI absolutam non sufficiat assensus & cognitio solum conditionata; quomodo ergò sufficiet ad assensum absolutum fidei quòd Deus

(d)

DEUS sit, conditionata illa, si DEUS est, verax est.

NON SATISFACIT Secundò. Quia non potest admittere ultimum resolutorium esse Deitatem. Tum quia argumentum redit factum supra; quia similis circulus vitiosus daretur, qualem alius objicit Lugo: Nam credis quòd Deus sit, quia DEUS est verax, & se esse dixit? quæram quare est verax? respondebo quia est Deus, in circulum. Tum quia ista resolutorio veracitatis in Deitatem, confundit resolutorium in ratione Entis, cum resolutorio in ratione Veri, quæ duo sunt distincta. Certè enim veracitas Petri in ratione Entis resolvitur in esse Petri; neque tamen quisquam dixerit, quòd fides humana resolvatur ultimò, in esse hominis.

Tum quia ultimum hoc, quod ille dicit resolutorium, illemetipse resolvit in aliud: dicit enim quòd DEUS sit, hoc non innotescere propter se, sed nonnisi ex revelatione vel ex Creaturis. Quomodo ergò ly Deus est, erit ultimum resolutorium.

NON SATISFACIT Tertiò. Quia restaurari possunt argumenta, quæ sibi objicit Lugo, præoccuparique ejus responsiones.

Formatur ergò Ratio. Tum quia multi rudes credunt, quos certum est non formare cognitionem illam conditionatam, de Dei veracitate & existentia. Status etiam conditionatus non faciliat cognitionem, & tam difficulter definitur: hoc in specie granum absolute sumptum, quàm conditionate: cum statu excepto, nihil minus sit in illa conditionata, quàm in absoluta propositione, quomodo ergò resolvitur fides rudium, in evidentiam dictæ conditionatæ. Quod autem dicit Lugo: Rudes cum majori firmitate assentiri, quia non vident rationes in oppositum, id non convincit: quia prius ostendi debuisset, quòd rudes illam conditionatam, idque tanquam evidentem propter se, forment. Deinde ostendit Lugo in rudibus, quæ sit evidentia ex parte subjecti & firmitas, de qua hîc non quæritur. Certum autem est, eum, qui parùm novit, & tamen in oppositum non timet argumenta, non habere hoc ipso ex parte objecti cognitionem evidentem, sed obstinationem quandam in sentiendo, quæ certè non est evidentia, adeoque si hæc solum sit in rusticis, non resolvitur fides illorum in evidentiam dicti principii, propter se, scilicet immediate assentiendo, quòd Deus sit verax.

Tum quia Quæro: An assensus illius primi principii, sit certior assensu Incarnationis, aut æquè certus, an non? Si æquè certus vel certior, unde hæc illi certitudo? præcipuè cum sit illi communis, cum aliis notitiis scientificis, attingentibus illam veritatem: Si DEUS est, verax est; & tamen certitudo scientifica non est summa ut fidei, neque ita certa, ac dum assentior: Quia DEUS dixit. Si autem non est certior,

nec æquè certus assensus illius principii, ac assensus de Incarnatione, quomodo salvabitur illud axioma, benè procedens de rationibus formalibus: Propter quod unum quodque tale est ipsum magis. Recurrere autem ad certitudinem, ex ipso habitu fidei oriundam, non tenet: quia hîc quæritur de certitudine motiva, non de certitudine oriunda, à principio effectivo.

Tum quia concedimus quidem habitum fidei, posse se extendere ad duplicem illum assensum, hoc est veracitatis Divinæ & mysterio, sed non probat Lugo, quòd & quomodo extendat, se ad assensum dicti principii, cum formalitate summæ certitudinis, & salvando formalitatem fidei, quæ videtur semper formalisari, nonnisi per ly quia dicitur.

Deinde non minùs est opposita incertitudo certitudini quàm inevidentia evidentiæ: hinc si non potest fides esse principium incerti assensus, quomodo poterit esse principium evidentiæ assensus, qualem ille ponit, circa illam propositionem: DEUS est verax. Imò hoc ipso sequeretur, quòd etiam assensus fidei circa Incarnationem deberet esse evidens, quantumvis minus assensu principii: si enim certitudo motivi communicat suam certitudinem objecto. Ergò & evidentia principii, communicabit evidentiam objecto, seu mysterio; & sicut evidentia principii naturalis communicat suam evidentiam assensui & objecto, ita & evidentia principii fidei, communicabit evidentiam mysterio. Quod ipsum in hoc resolvitur; sicut principium se communicat in motivum objecto, ita necesse est, ut communicet quidquid illi identificatum est realiter. Cum ergò evidentia sit identificata illi, etiam evidentiam communicabit. *Neque dicas*, quòd de ratione actûs fidei, sit, non esse evidentem, consequenter non potest illi communicari, tanquam subjecto incapaci evidentiæ. Non inquam id dicas: Inferam enim, & posse esse actum fidei evidentem, & non posse; non posse quidem ut tu dicis, posse autem: quia potest elici propter motivum evidens. Nec videtur quomodo actus, qui potest elici propter motivum evidens, non possit esse evidens. Cum illius evidentia, sit evidentia principii; & si capax est hujus motivi, capax etiam erit communicandorum sibi prædicatorum motivi, quàm motivum est, inter quæ, est evidentia.

Neque valet ulterius si dicas. Sicut non communicatur à principio ratio principii ipsi objecto ad quod movet, ita nec communicandam evidentiam: non inquam valet: hoc enim, quod est non communicari rationem principii, non aliud est, quàm quòd motivum, ad assensum illius objecti, sit hoc principium, non è converso.

R. P.
THE MLO
ZIANOWSK
Tom de
D. VI

verso. Et si communicaretur illi ratio principii, hoc ipso non esset iam obiectum, cui propter principium, fieret assensus. Jam autem per omnes, communicatur evidentia obiecto, per ipsummet principium. Hinc si à principio, communicaretur ipsi obiecto, ratio principii, destrueretur ratio distinctionis inter illa, quæ non destruitur ex communicatione evidentia, imò si principium communicaret suam certitudinem obiecto, non communicando identificatam realiter evidentiam, daretur in principio aliquid impossibile, nempe distinctio virtualis in ordine ad prædicata physica, qualia sunt communicare certitudinem, non communicare evidentiam, quæ cum illa est idem realiter: supponitur enim evidentiam, non esse meram denominationem secundò intentionalem.

Punctum Difficultatis 3.

In quid per Alios resol-vatur hoc principium: Sed id Deus dixit?

EXaminanda est iteratò hic mens Lugonis, qui ad hoc explicandum.

DOCET Primò. Quòd revelatio non sit tantum conditio sine qua fidei, sed aliquo modo ratio formalis, sive proxima sive ultima.

DOCET Secundò. Assensum huius propositionis: Id Deus dixit, esse immediatum, & ex apprehensione terminorum; non esse tamen evidentem, sed obscurum, licet sit certus.

DOCET Tertiò. Eum assensum elici ab habitu fidei: quia licet in naturalibus alius sit assensus principiorum, & alius Conclusionis, id tamen non procedit de habitu fidei; quia hic cum sit per modum potentia, idemmet, extenditur ad assensum principii, & Conclusionis.

DOCET Quartò. Licet non sit necesse ad fidem, ut nobis obiectum illius immediatè reveletur, necesse tamen esse, ut proponatur tantquam alicui immediatè revelatum; loquente tunc nobis Deo per os illorum, qui mysteria revelata proponunt, & appellari potest Locutio Dei, hæc illorum propositio: est enim quasi locutio mediata Dei. Unde Psal. 40. dicit David: *Lingua mea calamus scriba.* Actor. 1. *sicut prædixit Spiritus Sanctus per os David.* Augustinus epistolâ 79. q. 6. Miracula loquelam DEI appellat.

DOCET Quintò. Assensum qui sit mediatae revelationi, hoc est propositioni Parochi, esse immediatum, quamvis obscurum, dicitque eo casu, non fieri talem discursum: Omnis testificatio taliter facta est locutio Dei; hæc testificatio est talis. Ergò est locutio DEI. Sicut enim quando audio Petrum non discuro, omnis vox talis est vox Petri, sed comparo immediatè vocem quam audio, cum idea vocis Petri; ita comparo immediatè locutionem Parochi, cum

idea quam habeo de locutione mediata DEI. Concluditque nos quidem omnes, non credere propter immediatè nobis factam revelationem; possumus tamen credere propter revelationem mediatam: quia nobis hæc doctrina ex parte DEI proponitur, & quidem cum tanta evidentia, quam deposcit DEI locutio. *Hec explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Quia hanc propositionem: Id DEUS dixit, & ponit esse ultimum resolutorium fidei, dicit enim illum assensum esse immediatum, & non ponit: quia resolvit hoc ulterius in propositionem Parochi, cum tanta evidentia propositionis, quæ non potest haberi nisi pro eo, quòd hoc DEUS dixit. Jam autem nec ipsa propositio Parochi est ultimum resolutorium: quia quæram, cur credis Incarnationem? quia DEUS dixit. Cur credis DEUM dixisse? quia Parochus proponit cum tali evidentia motivorum, quæ non potest haberi, nisi pro DEI locutione. Quæro ulterius: Unde id habeas, quòd iudices ita proponere Parochum sicut oportet ad propositionem locutionis Divinæ? ultimò id resolves in ideam quam habes de propositione debita locutionis Divinæ; en locutionem Parochi resolves in ideam; de qua ipsa idea quæro. An assensus illi propositioni, secundum quam iudicas, illam ideam esse ideam propositionis debitæ Verbo DEI, an inquam assensus illi, fiat per fidem, an per lumen naturale; si sit assensus, vi luminis Naturalis. Ergò fidem non resolves in aliquid Divinum & summè infallibile; si per fidem. Ubi obsecro est revelatio seu dictio DEI, de ista idea, viderisque relabi in circulum, quia DEI dictionem per ideam, ideam per DEI dictionem explicas. Tum quia de utroque illo, scilicet de idea & propositione Parochi quæro: An ille assensus sit evidens an inevidens? Si est evidens, cur obruduntur illi termini, quòd scilicet proponatur mysterium cum tanta evidentia miraculorum, martyriorum &c. Neque valet si dicas, quòd illa evidentia se habeat nonnisi per modum conditionis, sine qua non; dicam enim etiam illam propositionem Parochi, habere se nonnisi per modum conditionis. Si autem illa propositio erit evidens, Ergò & assensus erit evidens: nam utrumque motivum & quòd DEUS sit verax, & quòd DEUS dixerit, secundum resolutorium suum ultimum, habent evidentiam. Rursus si ille assensus est evidens, resolves fidem in aliquid naturale. Imò resolves etiam in perceptionem sensibilem, & auditionem verborum Parochi, tibi propositorum.

Tum quia cum assentis illi propositioni; hæc est vera idea modi proponendi, qui debitus est propositioni Verbi DEI; ostende mihi unde illa propositio habet infallibilitatem, & meretur assensum infallibilem? Si ex tuo iudicio

dicio. Ergo resolvit fidem in aliquid naturale. Si ex Dei revelatione. Ergo das processum in infinitum. Nam de illa alia revelatione, quæ revelabat illam ideam redibit quæstio. Tum quia hic quæritur resolutorium universale, quod non est illa propositio Parochi cum tali evidentia. Nam est tanta excellentia Divinæ Majestatis, ut ei etiam non adferenti miracula credi deberet, modò aliunde prudenter judicetur dixisse, laudabilisque actus est: Paratus sum credere istis omnibus, modò mihi aliò medio constet Deum loqui, quem actum videtur elicuisse S. P. IGNATIUS, dum dicebat etiam si Scriptura periret, se crediturum ex iis, quæ sibi Manresa patefecerat Dominus. Tum quia quæ assumit Lugo dogmate quinto, non convincunt; nam quòd non discurret audiens vocem Petri, an sit vox Petri, id referri debet in evidentiam sensuum, qualem evidentiam non habeo in illa propositione Parochi, nisi velim resolvere fidem in experientiam sensuum: idemque dicendum est, cur non discurrat de albedine, quando video albedinem.

ADDO: Casu, quo aliquis nunquam vidisset albedinem, vel nunquam audisset vocem Petri, posset uterque discurrere, ut si illi dicatur qui nunquam vidit albedinem, quòd sit disgregativa visus, describaturque qualitas vocis. Sicut ergo in illis, negatio experientie de albedine, & voce Petri, fundat discursum; sic & negatio evidentie, tam sensuum quam principii ex terminis noti, fundare potest in fidei, discursum: An talis debeat esse propositio, nomine DEI.

NON SATISFACIT Secundò. Tum quia sicut non sunt multiplicanda Entia sine necessitate, ita nec rationes formales, & quòd potest esse conditio, vel applicativum, debet esse, ea serie contentum. Sufficit autem ut propositio Parochi, sit per modum applicativi: præcipue cum etiam iudicium antecedens de motivis credibilitatis, resolvatur in illam evidentiam, quòd est distinctum à fide. Cur ergo idem resolutorium utriusque erit? cum ipsa resoluta, quæ talia, sint distinctissima. Tum quia si quæram, cur credas Deum esse Trinum? respondebis: quia Deus dixit; unde constat quòd dixerit? respondebis: quia Parochus dixit cum evidentia debita verbo Dei; quæro cum Parochus interdum proponere possit, eadem allegando pro falso periuadendo, quæ allegavit pro verbo DEI, unde sciam, quòd id sit verum vel falsum? recurre ad revelationem. Ergo illa potius erit resolutorium, vel de illa ipsa quæram, unde constet quòd hoc Deus dixerit?

Tum quia hunc eundem medium terminum, urgendo, dici potest. Illa propositio cum tanta evidentia motivorum potest fundare articulum fidei, casu, quo res sit revelata, & convincatur audiens: interdum non potest fundare. Ergo hoc, quòd est propositionem illam esse ta-

lem, præter illam talem, aliquid plùs requiritur, & hoc potius erit resolutorium fidei. *Respondet si dicas.* Interdum etiam principis Latine naturæ notis, non præbetur assensus, tamen principia; ita & illa propositio, erit ultimum resolutorium, quamvis illi interdum non præbeatur assensus. Non inquam valet: quia negatio assensus, oriretur ex debilitate ingenii, & ad illud probandum, non assumeretur quicquam, nisi sola inductio. Jam autem etiam prudentes, possunt negare propositionem Parochi, esse sufficientem & ad sufficientiam probandam non assumeretur Inductio, sed aliquid aliud: quòd à posteriori monstrat, non esse illud ultimum resolutorium: nam ultimum resolutorium quæ tale, in illo genere, nec à priori, nec à posteriori probari debet, sed esse ex terminis, illo genere notum.

NON SATISFACIT Tertiò. Quia argumenta quæ sibi opposuit Lugo urgeri possunt. PRIMUM ARGUMENTUM est: quia si DEUS loquitur nobis mediante Parocho, deberemus illi credere sicut Prophetis, sequereturque Parochum habere infallibilem Auctoritatem in proponendo.

RESPONDET Lugo. Non habere Auctoritatem permanentem, habere tamen actualem, tunc, cum proponit cum sufficientibus motivis credibilitatis: ad Dei enim providentiam spectat, ne in illis quæ tali modò proponit, decipiat Auditores.

CONTRA est. Tum quia non rarò Parochus, proponit tanquam articulum fidei etiam ea, quæ errores sunt, ut indubiè contingebat, quando primum suadebatur V. G. Lutheranismus; potest item proponere tanquam articulum fidei, quòd nondum definivit Ecclesia tanquam articulum fidei. Ergo apparet non habere illos etiam actualem assistentiam infallibilem.

Tum quia quamvis immediatè non possit miraculum verum fieri in probationem erroris, potest tamen adduci in confirmationem doctrinæ falsæ, quòd tamen aliàs servit, ad proponendum articulum verum.

Tum quia spectat quidem ad Divinam providentiam eamque obligatam, ne omnes Magistri errent in proponenda doctrina fidei, erraret enim Ecclesia universa, nisi ad miracula recurratur. Sed non est obligata providentia DEI, ne hic Parochus erraret, quomodo ergo inferri poterit, habere illum infallibilem Auctoritatem actualem. Deinde hæc doctrina videtur supponere, quòd in Prophetis fuerit aliqua Auctoritas permanens, & tamen nullum est fundamentum id asserendi.

SECUNDUM ARGUMENTUM est, quòd sic proponi potest: Accipiamus testimonium Parochi, pro ut conditum ab immediata revelatione Dei, illud testimonium non est testimonium & dictio Dei, sed verè testimonium hominis. Ergo

R. P.
THE MLO
zianowski
Tom Heil
D. VI

vel resolvitur fides in aliquid humanum, vel propositio illa Parochi, non est ultimum resolutorium.

RESPONDET LUGO. Quod propositio Parochi, licet non denominetur à seipsa sola, testificatio Dei, ipsa tamen etiam prout condistincta à revelatione præterita Dei, est, denominaturque testificatio mediata DEI, hocque illustrat instantiis.

CONTRA est. Tum quia Nego illam propositionem Parochi, prout condistinctam à revelatione præterita, esse quæ denominetur testificatio mediata DEI. Nec id probat de Lugo. Sed dico esse testificationem merè humanam de objecto Divino, sicut testimonium testis, sequitur conditionem ipsius, & non conditionem ejus quod testatur. Tum quia Instantia quam addert de veritate propositionis non convincit. Nam quod propositio vera, quæ independentè ab objecto non habet veritatem, & tamen est vera, ipsa sola prout condistincta ab objecto, in id rejici debet; quia sola prout condistincta ab objecto, est conformis objecto: non enim objectum est conforme sibi ipsi; & tamen veritas in illa conformitate consistit: Jam autem nullum est tale fundamentum, ratione cujus, testimonium Parochi, præcisum à revelatione immediata, habeat prædicatum sui constitutum, in ratione testimonii DEI mediati.

Tum quia Instantia adducta de characteribus non convincit. Nam quando resolvitur fides humana in characteres, non resolvitur unquam tanquam in motivum formale, sed tanquam in effectum, & applicativum veritatis. Hinc si tener paritas, etiam testificatio Parochi, deberet esse effectus & applicativum motivi formalis, non autem motivum formale. Rursus quamvis characteres forent ultimum resolutorium fidei humanæ, non deiceretur adhuc fides humana, à gradu fidei humanæ, cum tam character, quam immediata testificatio, intra gradum humani consistat: cum autem testificatio Parochi, prout condistincta à testimonio Divino immediato, non habeat gradum Divini, fit ut si fides illi inniteretur, deiceretur à gradu fidei Theologicæ.

TERTIUM ARGUMENTUM est. Ille qui negat Parochum sufficienter sibi proposuisse mysterium fidei. Vel potest adhuc aliunde credere mysterium, verbi gratià ex propositione quam sibi facit, vel non potest. Si potest. Ergo apparet ut in ante urgebatur, non esse hoc ultimum resolutorium, & universale: vel habebitur fides innitens principio, quia DEUS dixit, non resolvendo illam in id, in quod deberet resolvi per Lugonem, nempe in propositionem fidei. Si autem non potest. Cur non?

RESPONDET LUGO. Verum quidem esse, quod non obligetur ad credendum aliquis, si

sibi sufficienter non proponatur, obligatur tamen ad credendum, si sibi sufficienter proponatur.

CONTRA est. Quia nihil apparet malitiæ si aliquis dicat, tu quidem sufficienter proponis. Sed ego propter tuam propositionem nolo credere, sed non nisi propter meam; est quidem malum si sibi sufficienter proponatur, nolle tamen credere: quia est simpliciter, nolle se subdere Deo attestanti; quæ subditio tota manet, si aliunde, & non ex propositione Parochi, movear ad assensum.

Punctum Difficultatis 4.

Fundamentum in Oppositum & variae Responiones.

FUNDAMENTUM hoc pro se assumit Lugo, nempe quod de Fide Divina, ita debeamus discurre, sicut de fide humana; quod aliquot mediis probat. Fides autem humana interdum est assensus immediatus, & sæpè evidens, interdum obscurus & inevidens. Quando enim clarè audio vocem attestantis, quam aliunde optimè cognosco, videtur esse assensus evidens, quo judico Petrum verbi gratià loqui, aliquando verò est minùs clarus, ut si audiam vocem Petri distantis, vel videam Scripturam. Similiter ergo vox Dei loquentis, posset aliquando clarè & evidenter audiri, & tunc assensus ille esset immediatus & evidens de locutione Dei; plerumque tamen non ita clarè auditur, ut cum loquitur per Nuntios, & tunc quidem, licet obscure & inevidenter possumus tamen immediatè credere, illam esse vocem seu nuntium aut Scripturam Dei. Addit, quod sicut quando loquitur Deus, vel revelat immediatè alicui, aliquid objectum potest id facere per revelationem inevidenter cognitam, ita ut possit dubitari, an non sit illusio? Sic potest id contingere in revelatione mediata, potest enim homo formidare, an hic sit nuntius Dei; nihilominus hoc non oberrat, quo minùs inevidenter judicet homo, hanc esse vocem Dei loquentis, per illum nuntium; Sicut potest assentiri Deum dicere, quod putavit esse illusionem.

Sed Concesso fidem Divinam & humanam proportionari, inde non sequitur, quod propositio Parochi, sit ultimum resolutorium, de quo quærebatur. Deinde immeritò supponit fidem humanam resolvi in auditionem vocis: verè enim non credit loqui Petrum, quem audit aliquis. Sed certò physicè novit, habens notitiam intuitivam: nam ea quæ sensu percipiuntur, intuitivè noscit Anima. Immeritò item supponit fidem humanam resolvi in vocem vel characteres cognitos. Additum illud non convincit, nam quando dubito de immediata

(d) 3 reve-

revelatione, casu quo illi postea assentiat, non accipio aliud pro motivo, nisi illammet ipsam, quamvis assensum illi exemplò non exhibuerim.

Econtra autem si dubitem de propositione Parochi, an sit nuntius Dei? an vera proponat? non resolvo id in ipsum Parochum, sed in veritatem transactæ revelationis, seu quia proponit id Parochus, quod Deus dixit. Cum ergò in isto assensu, non redeam iteratò ad propositionem Parochi, sed ad Deum dicentem, in quo ultimo conquiesco, sit ut illa potius dictio DEI sit ultimum resolutorium, & non propositio Parochi.

RESPONDEBIS Primò. Etiam quòd id DEUS dixerit, potest applicari falsis, & tamen DEUM dixisse, etiam per nos, est ultimum resolutorium.

CONTRA. Negatur ex parte Dei, posse dictionem DEI applicari iis, quæ sunt falsa, nos autem dictionem Dei, nonnisi à parte Dei se tenentem, ponimus pro formali. Propositio certè dictionis DEI, potest esse etiam pro iis quæ non dixit Deus, si non fiat ab Ecclesia sed à privato. Nos autem in talem propositionem, non resolvimus fidem, ut resolvit Lugo.

RESPONDEBIS Secundò ex Lugone. Quòd motivum illud, compleatur etiam ex revelatione præterita immediata, ita ut sit unum complexum, ex præsentis propositione, & ex revelatione immediata: non tamen ita, ut singulæ partes illius complexi credantur immediate, sed una propter aliam, scilicet revelatio præterita, propter propositionem præsentem, quæ cum talibus circumstantiis facta, probat, quòd procedat à revelatione DEI facta: idque explicat exemplo literarum. Si enim accipias epistolam Patris, quæ refert Petrum obiisse, credis propter Auctoritatem & testimonium Patris. Ubi motivum formale præter Patris veracitatem, est testificatio Patris, cujus Scripturam & characteres agnoscis, quæ quidem testificatio, non continet solum characteres secundum se, sed etiam actionem præteritam, quæ Pater illos formavit. Sine qua actione præterita, characteres secundum se, non sunt testificatio Patris.

CONTRA est. Tum quia etiam concessò illo complexo, quærere restat quomodo illud sit ultimum resolutorium, cum necdum ex terminis constet? Tum quia quamvis in aliqua formalitate & consideratione, cur credatur revelatio Dei immediata, responderi possit per propositionem objecti. Nego tamen responderi per illam, tanquam per rationem formalem assentiendi, propter dicta supra.

Tum quia instantia illa de literis allata non convincit: Nam etiam actio præterita quæ talis, formativa characterum, non potest esse motivum formale & ultimum resolutorium, in ra-

tione fidei humanæ, quæ fides est. Sed nonnisi principium effectivum, ut quo, testimonio Patris, cui credo. Certè enim illa actio, non est testimonium, quod tamen respicit fides. Ergo si revelatio illa immediata habet se sicut actio, nullo modo movebit fidem.

RESPONDERI posset tertio ex eodem. Propositionem factam à Parocho, dicere se ipsam recto, & in obliquo dicere immediatam Dei revelationem, esse tamen rationem assentiendi, nonnisi ratione ejus, quod dicit in Recto ut loquitur num. 154. Sicut dicimus intellectum nostrum appetitu innato tendere ad cognitionem veram, per quam perficitur, & tamen non perficitur intellectus, per totum id, quod cognitio vera involvit in obliquo: non perficitur enim objecto.

CONTRA est. Tum quia non est in hoc difficultas, quid dicat in Recto illa propositio, sed quomodo illa possit esse ultimum resolutorium. Tum quia sensus fidelium communis resolvit potius fidem in illud obliquum: credunt enim fideles Trinitatem: quia id revelavit DEUS.

Tum quia instantia allata non convincit. Nam objectum, quæ tale, non est ratio perficiendi intellectum; consequenter nec perfectio intellectus resolvetur in illud; quamvis perfectio intellectus possit connotare objectum. Jam autem Dei dictio, secundum se, fundatur in obliquo, non sequetur exinde, quòd illa non sit resolutorium fidei, & quidem sola & unica, ut quid ergo recurrit ad propositionem Parochi tanquam ad motivum partiale?

Punctum Difficultatis

De Locutione mediata Dei.

POST Lugonem censet Haunoldus, quòd motiva credibilitatis, propositio Parochi sint testificatio & locutio Divina mediata: vel ut jam alii loquuntur, complementum locutionis Divinæ præteritæ, prout ad nos, & ad singulos in particulari, directæ & derivatæ. In qua difficultate, videtur agitari questio de voce, orta exinde, quid sit mediata locutio? Si enim nomine mediatæ locutionis intelligatur, ipsa locutio Parochi, quæ explicat, quid Deus aliquando immediate locutus fuerit, hoc sensu propositio Parochi, erit mediata locutio: verè enim explicat, quid fuerit Deus locutus, si proponat mysterium revelatum, sed videtur, hoc non moveri, titulum mediatæ locutionis Divinæ. Tum quia alius debet esse conceptus nuntiantis, quòd hoc aliquis dixerit, & alius conceptus ejus, quod est loqui per aliquem. Hinc aliud est loqui mediatè Regem per suum Cancellarium, & aliud est referre & docere aliquem, quòd hoc Rex tibi dicat. Unde etiam in moralibus, aliud est docere mediatè per aliquem, & aliud exponere aliquem vel dictare, quòd hoc doceat Magister. Qui

Qua inductione ostenditur distinguenda hæc esse duo. Et hoc supposito, inferri poterit, quod Parochi propositio, non habeat rationem mediata locutionis Divinæ, sed non nisi proponentis id, quod dixit Deus.

Tum quia longè alijs sunt Auctoritatis Prophetæ & Apostoli, per quos locutus est nobis Deus, post factam immediatè illis revelationem, quam sit Auctoritas Parochi proponentis mysterium. Ergo si Prophetis & Apostolis tribuitur ratio mediata locutionis, Parochis tribuenda erit, sola propositio objecti à DEO revelati. Tum quia sicut non sunt multiplicanda Entia sine necessitate, ita nec dignificanda. Ergo si sufficit propositionem Parochi, & motiva credibilitatis, habere rationem applicantium, quod hoc Deus dixerit, non erit necessesse tribuere illis rationem mediata locutionis, quæ est quid dignius.

DICES Primò cum Haunoldo lib. 3. num. 115. De facto fideles omnes dicuntur audire vocem Dei & doceri à Deo ut habetur Joan. 6. & 10. Item DEUS dicitur per miracula testimonium dare doctrinæ Evangelii. Ergo illic intervenit Dei locutio sed non immediata. Ergo mediata.

RESPONDETUR. Hoc sensu omnes fideles dicuntur audire verbum Dei, quia assentiuntur ipsi Ly *Deus dixit*. Perceptio illa dictionis, auditio est, sed non audiunt vocem Dei, quasi mediata sit illa Dei locutio, hoc enim probandum esset. Et cerè si quis noller assentiri Auctoritati Prophetæ, quem pro tali agnoscat, quantumvis crederet ei, quod ille dicit, revera sese opponeret revelationi Divinæ, quæ simul revelat, illum esse deputatum, ut hoc nomine Dei dicat. Et tamen si quis crederet ea quæ Parochus proponit, non assentiret tamen Auctoritati Parochi, non opponeret se revelationi. Quod etiam ostendit, Parocho non competere titulum locutionis Divinæ mediata.

DICES Secundò cum eodem. Ad locutionem Dei mediatam plus non requiritur, quam ut signa credibilitatis appareant à Deo proficisci, ut per ea homines veniant in cognitionem mysterii revelati. Sed sunt talia. Ergo sunt locutio Dei mediata.

RESPONDETUR. Negando Majorem, quia non continet talem descriptionem locutionis mediata, quæ ostendat motiva credibilitatis non habere rationem tantum declarantis, quod hoc Deus dixerit.

DICES Tertiò. In Oppositum esse Auctoritates.

RESPONDETUR. Theodoretum citatum solum ostendere, quod hæc propositio: *DEUS dixit*, confirmetur miraculis. Augustini locutio epist. 49. quæst. 6. Videtur esse figurata, eo enim modo Deus mirabilibus operibus suis loquitur, quo modo dicuntur cæli, enarrare glo-

riam Dei. S. Thomas in tertium distinct. 23. quæst. 2. art. 2. hoc solum vult, quod quando nobis proponit articulum homo, non debemus credere nisi ob motivum, quia Deus dixit. Hoc autem quod est *Deum in homine loqui* est similis locutio ei, DEUS per illum mihi hoc consilium ingessit, quæ locutio non ostendit, nisi quod eo instrumento usus est DEUS, ut mihi hoc manifestaret. Quæst. autem 14. de fide art. 3. id etiam solum dicitur, quod in locutione hominis Dei testimonium debeat considerari, id est, assensus debeat fieri propter resolutorium hoc: *Deus dixit*.

DIFFICULTAS II.

Quod tandem sit resolutorium Fidei Divinæ?

Partiri est necesse difficultatem. Sit

Punctum Difficultatis 1.

Premittuntur tenenda.

PRÆMITTO Primò. *Non omnes quidem actus intellectus & voluntatis habere realiter distinctum objectum materiale à formali; seu rationem propter quam, saltem tamen habere ratione distinctum.*

RATIO est. Tum quia objecta scientiarum aliqua, de facto non habent rationem formalem, à materiali, realiter distinctam: ut cum Metaphysica considerat Ens quæ Ens. Tum quia si semper objectum materiale esset distinctum realiter à formali, non daretur assensus immediatus: quia hic deberet esse propter illudmet ipsum; non esset autem propter illudmet ipsum, si esset propter distinctum realiter. Tum quia universaliter debet prædicari quodam modo idem. Ergo apparet, assensum, identitatem deponere, quantum fieri potest. Quod autem semper objectum materiale à formali sit ratione distinctum, Probatur. Tum quia etiam Ens quæ Ens distinguitur ab ente simpliciter, & si illa reduplicatio alietatem non infert frustranea esset: Imò si ratio materialis objecti qua talis, non est ratio distinctiva scientiarum, & quid reliquis commune, ut ordinariè docetur; etiam ratio formalis, esset adhuc aliquid commune, quod ordinariè negatur, esset inquam ratio Formalis aliquid commune, si illa reduplicatio, non faceret distingui scientias. Tum quia. Cum eandem rationem possit intellectus per modum materialis, & eandem per modum formalis concipere in alijs materiis, non est ratio cur etiam circa objecta idem facere non possit. Tum quia. Non posset unquam dari propositio formalis identica, si saltem ratione, subiectum & prædicatum non distinguerentur.

PRÆMITTO Secundò. *Non omnem assensum qui sit materiali propter formale, esse discursivum.*

RATIO est. Tum quia assensus principiorum

rum non est discursivus, & tamen est assensus materiali propter formale.

Tum quia discursus, est motio intentionalis ad aliud, sicut ergo in motu datur quies, & ad hanc tendit motus, ita & in assensibus deveniri debet ad quietem; seu non movendo se ad aliud propter quod fiat assensus; consequenter non discurrendo. Tum quia non potest dari processus in infinitum in rationibus motivis. Ergo debet sibi in cognitione non propter aliud; & hoc cognitum non propter aliud, est cognitum sine discursu, seu sine processu mentis ab uno ad aliud. Unde tunc est assensus propter formale materiale, idque sine discursu, quando in eo ipso cui assentior, (quamvis in illo dividam formalitatem formalem & materiale) est inclusa vis movendi, modo ipsum illud penetratur. Unde quando dico: Omne totum est majus sua parte quia est totum &c. illud Ly omne totum, est per modum materialis, Ly quia totum &c. habet se per modum formalem, non est tamen assensus discursivus, quia ipsum formale in illo materiali continetur.

PRÆMITTO Tertiò. *Omne assensum, qui fit materiali propter formale, idque per discursum seu propter aliud, sive ille discursus sit virtualis sive formalis, involvere necessariò duas præmissas, ex quibus deducatur Conclusio.*

RATIO quia omnis discursus vel innititur illi principio. Quæ sunt eadem unitertio, principioque simili negativo; vel innititur illis aliis: Dici de omni, Dici de nullo. Sed utrumque hoc principium involvit, necessariò duas præmissas. Et quidem de priori probatur. Nam stat in connexionem duorum extremorum cum medio termino, quæ connexio haberi non potest, nisi utrumque extremum applicetur medio; applicari autem non potest, nisi per duplicem propositionem seu præmissam. Quod si discursus innitatur illi principio Dici de omni, & Dici de nullo, adhuc sequetur, quòd discursus quicumque stet duabus præmissis: sensus enim illius prioris v. g. principii est quod dicitur de universali debet etiam dici de singulari; ex quo etiam sequitur, debere & hanc propositionem assumi, & attingi, quid dicatur de universali, ut postea inferatur, hoc debere etiam dici de particulari. Unde talem discursum Virtualem etiam in fide admittimus; neque enim fidei actus, est simpliciter affirmo, sed *Affirmo quia* seu eo quod hæc sint; nempe *dictio*; & hoc dictum, ex quo sequitur, huic dicto præbendum esse assensum. Universaliter autem assensus, propter Ly: Eo quod hæc sint, notat conclusionem, quæ semper respicit præmissas. Quod autem dicitur ad omnem Syllogismum necessariam esse connexionem inter materiale & formale, quæ non est inter Dei dictionem & mysterium, id etiam non convincit: quia probaret in materia probabili non posse formari Syllogismum, quod

si sufficiat necessitas ex suppositione, necessitas talis habetur in presenti: supposito enim, quòd hoc dictum sit à Deo, non potest non esse dictum.

PRÆMITTO Quartò. *Quamvis in omni discursu sive virtuali sive formali, interveniant duæ præmissæ; nihilominus fieri posse ut non nisi unum sit resolutorium ultimum.*

RATIO quia potest formari ita discursus, ut quæ est ratio assentiendi majori, sit etiam ratio assentiendi minori, consequenter & conclusioni; quò casu, intercedent duæ præmissæ vel formales vel virtuales, unum tamen resolutorium: quia una ratio assentiendi. Talis est Syllogismus fidelis: Quod Deus dixit, qui est veritas prima verum est, quia Dixit veritas prima: Sed incarnationem Deus dixit, qui est veritas prima. Ergo Incarnationem esse verum est, quia Dixit veritas prima. In quò discursu omnibus tribus propositionibus, ratio assentiendi est, quia *Deus dixit*. Appello autem hunc Syllogismum Fidelem; hoc est Syllogismum virtualem, qui intervenit in omni actu Fidei.

PRÆMITTO Quintò. In sententia illorum qualis Suar. hic disputatione 3. S. 6. n. 4. quibus propositioni *Deus est verax*, dicunt in fide assensum præberi, quia DEUS Dixit; sequitur, quòd unum sit non nisi resolutorium ultimum fidei.

RATIO quia assensus ille duas præmissas involvit, ut dictum, nempe DEI veracitatem & quia hoc Deus dixit; si ergo assentiris quòd sit Dei veracitas, quia Deus dixit, cum ly DEUS dixit, sit etiam in alia præmissa, sit ut utriusque præmissæ, eadem sit ratio assentiendi; & quia in fide ultra illa principia non proceditur, sit ut in fide sit unum non nisi resolutorium.

PRÆMITTO Sextò. *Uniuscujusque habitus resolutorium, debet esse proportionatum suo habitui.*

RATIO quia etiam objectum sensum, est non nisi proportionatum. Unde sonus vel audibile, non est objectum visus. Tum quia si ultimum resolutorium non esset proportionatum suo habitui, non esset ultimum: quia quæ parte non proportionaretur suo habitui, ea ratione non resolveretur in illud habitus, sed quærere sibi deberet aliud, suæ sortis & speciei resolutorium. Tum quia habitus in ratione totali, & adæquatè sumpta, importat etiam rationem mobilis per tale motivum. Quod si illud motivum non esset illi importationum, non importaret habitus rationem mobilis per talem rationem; quia non potest importare rationem sibi importationem, præcipue cum illa ratio mobilis per talem rationem motivam, identificetur realiter ipsi habitui; cui quidquid identificatur, non potest esse nisi proportionatum: nihil enim sibi ipsi est importationum. Tum quia id probat inductio: nam motivum & resolutorium scientiæ, non potest esse nisi scientificum resolutorium; assensus probabilis non potest

potest esse nisi probabile. Tum quia si ultimum resolutorium non esset proportionatum habitui & actibus; & constitueret in debita specie eos actus & habitum ut supponitur, & non constitueret: quia non potest aliam speciem illis tribuere, quam ipsummet habeat: si ergo ipsummet non habeat speciem debitam illis & actibus & habitui, utpote illi improporionatum, nec illa ipsa constitueret in debita illis specie, & tamen resolutorium ad hoc quaeritur, ut constituat actus & habitum in specie illis debita.

PRÆMITTO Septimò. *Non hoc ipso quia aliquid est ultimum resolutorium debet esse evidens & certum, licet hoc ipso, quod sit ultimum resolutorium, debeat esse immediatè attingibile.*

RATIO prioris partis est. Tum quia esse ultimi resolutorii, & esse evidens, sunt formalitates omnino separabiles; & ratio communis evidentiæ, non est ratio communis resolutorii; unde lux corporea, suo modo etiam participat de evidentiâ, nullo modo de resolutorio assentiendi; in quantum subest sensibus. Tum quia in intermediis demonstrationibus, potest esse evidentiâ, & nondum haberi ratio ultimi resolutorii; hoc ipso enim non esset demonstratio illa intermedia. Tum quia, dantur etiam ultima resolutoria probabilia. Ergo non certa & evidentiâ in terminis: & tamen ex ipsa terminorum apprehensione probabilia: adeoque immediatè attingibilia, quale est principium: *Si mater est diligit filium.* Unde ulterius vides, quod formalitas ultimi resolutorii, non plus importet; quam rationem talis motivi, in quo in genere assentiendi, ultimò quiescit intellectus, nec ulterius progreditur: formalitas autem evidentiâ, importat claritatem & perspicuitatem; *Hinc jam*

Secunda pars **PRÆMISSI** probatur: nempe quod ultimum resolutorium, debeat esse immediatè attingibile. Quia ultimum resolutorium est illud, in quo conquiescit intellectus in genere assentiendi, sed nisi esset immediatus ille assensus, non daretur illa quies intellectus: quia si non esset ille assensus immediatus, esset propter aliud; si esset propter aliud. Ergo in illo quod cognoscitur, non datur quies, sed motus ad illud, propter aliud; in quo ipso si quiescit, erit illud ultimum resolutorium.

PRÆMITTO Octavò. *Non officere naturæ ultimi resolutorii quantumvis extemplò illi non tribuatur assensus, & quantumvis non exerceat rationem ultimi resolutorii, nisi in aliquibus circumstantiis: quod maxime procedit, si ultimum resolutorium non sit evidens.*

RATIO. Tum quia de ratione ultimi resolutorii, quâ talis est, non est esse evidens. Ergo nec cognoscibile ex terminis. Ergo nec tale, cui extemplò præberi natus sit assensus: hic enim natus est extemplò præberi, ut, quæ sunt in terminis nota, si enim non sint in ter-

minis nota, distrahitur animus, & nondum habetur determinativum, ut exeat in actum potentia necessaria intellectiva, quæ ad suum actum ponendum, necessitatur, non nisi positus omnibus prærequisitis ad agendum, inter quæ, est determinatio ab objecto, non distrahente potentiam. Tum quia potest aliquis dubitare de hoc principio: Omne totum est majus sua parte; & non nisi inductione posita illi assentiri; nec tamen hoc obest, quo minus illud principium sit ultimum resolutorium, in suo genere. Ergo extemplò assentiri, non est de ratione ultimi resolutorii; & quod facit hebetudo ingenii in aliquibus, ut non extemplò ultimum resolutorium principiet in illis assensum sui, hoc potest facere ratio inevidentiæ annexa, ultimo resolutorio: quæ distrahit potentiam intellectivam, ne pro hac parte, actu suo tendat. Tum quia Non tantum potentias liberas, sed etiam necessarias, videmus non extemplò agere, sed *requirere* suas circumstantias & prærequisita. Cur ergo etiam non idem dici poterit de ultimo resolutorio, ut rationem ultimi, non exerceat; nisi in aliquibus circumstantiis.

Unde ulterius sufficit ad rationem ultimi resolutorii, quod posita inductione aliqua, vel aliis prærequisitis, tum primum appareat habere illud resolutorium vim sufficientem, immediatè movendi ad assensum. Quod ipsum tum temporis contingit: cum ipsa illa inductio, vel prærequisita, innituntur illi ipsi principio; & ita particulares inductiones, quod totum sit majus sua parte, innituntur illi principio Omne totum &c. Quod si ipsa prærequisita, innituntur illi principio, apparet illud habere vim immediatè movendi assensum; cum illa ipsa antecedentiâ, in illo ipso conquiescant. Quod autem est ratio quiescendi intellectui, est ratio immediatè movendi ad assensum.

PRÆMITTO Nondò. *Universaliter hanc propositionem, Id dixit, id dictum est, & alias similes; non posse habere ultimum resolutorium, nisi se ipsas.*

RATIO. Tum quia Dicere, ex generica ratione, non tantum habet manifestare quod dicit; sed manifestare se ipsum, aptitudinemque importat, fundandi reflexam cognitionem, supra se ipsam. Quod ulterius in eo fundatur. Quia si dictio non manifestaret se ipsam, deberet manifestari per aliam dictionem, hæc rursus alia, non est ratio, cur se ipsam manifestet, magis quàm prior. Ergo debet manifestari per aliam, & sic in infinitum; quod est absurdum. Universaliter autem: Quod est ratio formalis, alteri, est & sibi; hoc enim ipso quia ratio formalis est, sua entitate est, si sua entitate id est, certè si comparative ad alia, habet hanc entitatem, adeoque & ratio formalis, etiam comparatè ad se, habebit eandem entitatem adeoque adhuc erit ratio formalis sibi ipsi. Tum quia experimur: dum aliquis mihi dicit Petrum mortuum esse,

esse, non tantum mihi dicit, Petrum esse mortuum, sed etiam dicit mihi in actu signato, se dicere: quod dicat Petrum esse mortuum: in actu inquam signato, non exercito; quia non dicit exercite: dico me dicere, Petrum esse mortuum: & sicut unio, est ratio uniendi extrema, & simul uniendi seipsam, & similia, sic etiam dictio, non solum est ratio dicendi aliud, sed etiam ratio dicendi sibi ipsi. Tum quia Reflexens experietur, quando procedent quaesita, de enuntiatis his, ly *Id dixit*, ly *Id dictum est*: nunquam conquiescit intellectus, nisi in eodem, *id dixit: id dictum est*.

Quod si universaliter *id dixit*, est ultimum resolutorium sibi metipsi, etiam in praemissa: Id Deus dixit, illud ipsum Dixit, erit sibi ultimum resolutorium.

DICES. Si ego audiam Petrum loquentem, & nesciam illum esse Petrum, dicatque mihi Paulus, Petrus est, eo casu resolveretur meus assensus in dictionem Pauli. Ergo non in dictionem Petri. Ergo huius ly *id dixit*, potest esse aliud resolutorium, quam ipsum, *id dixit*.

RESPONDETUR. Duplicem eo casu intervenire assensum; Unus est: Petrum esse dicentem, & hic assensus resolvitur in Pauli testimonium. Alius assensus est: Quod hoc dictum sit; & hoc, non nisi in illam dictionem resolvitur.

Neque valet si dicas, *id dixit*, resolvi in se ipsum non nisi in dictione evidenti: quia quamvis ex tempore in dictione inevidenti resolvi non possit *id dixit*, in ipsum *id dixit*; resolveretur tamen in aliis circumstantiis motivorum credibilitatis. Deinde si negetur, quod in evidenti dictione resolvitur non possit *id dixit* in seipsum, non alius medius terminus usurpabitur, nisi quod non constet ex terminis ipsum *id dixit*; hoc autem nihil probat: quia potest aliquid esse ultimum resolutorium, quamvis non sit evidens ex terminis. Denique urgebit paritas una cum rationibus supradictis: potest resolvi assensus evidens in *id dixit*, evidens. Ergo & assensus inevidens, potest resolvi, in *id dixit* inevidens.

Punctum Difficultatis 2.

Formantur Conclusiones ex Praemissis.

DICENDUM est primo. *Ut huic propositioni Deus est veritas prima: huic item: Deus est, & aliis similibus assentiat fides, pro ultimo resolutorio habet: quia se dixit veritatem primam quia dixit se esse &c. &c.*

PROBATUR PRIMO. Suppono dictis propositionibus assentiri fidem, unde expresse dicit Apostolus: accedentem ad Deum oportet credere quia est. Christus etiam dicit de se: Ego sum via, veritas & vita: quibus omnibus, certe ut articulo fidei assentitur fides, hoc supposito. Formatur argumentum quando fides exhibet assensum huic objecto: Deus est veritas prima, in illo assensu debet habere sui specificativum; & di-

stinctum à reliquis assensibus, qui non sunt assensus fidei: hoc ipso enim vel non esset ille assensus fidei, non habens formalisativum fidei, & distinctivum ab aliis, vel omnes actus erunt actus fidei, ut in simili urgebatur, quia habentes idem specificativum cum assensu fidei: Sed nisi assentiat fides, Deum esse veritatem primam, qui dicit se esse veritatem primam, non habebit ille actus constitutivum sui, in ratione fidei: non enim veritatem intrinsecam, aut evidentiam terminorum ut ante dictum. Ergo non nisi aliquid extrinsecum; nempe: quia DEUS dixit. Et certe vel possum dicere, credo esse Deum veritatem, quia Christus dicit se esse veritatem; vel non possum dicere, si non possum: ergo non possum credere Evangelio, tanquam dictum seu Verbo Divino: si possum, ergo possum credere: Deum esse veritatem primam, quia dicit se esse veritatem.

PROBATUR SECUNDO. Quia si non possem assentiri, Deum esse veritatem primam, quia se dixit veritatem primam, vel ideo non possem, quia prius debeo assentiri veritatem primam esse, quam assentiri quia dicit se esse: vel ideo, quia idem probaretur per idem, adeoque committeretur circulus vitiosus, vel quidpiam simile aliud, sed nihil horum obest, ut constabit ex solutione objectionum. Ergo. Et certe si possum, per multos ex oppositis, assentiri Deum dixisse, quia dicit, cur non possum assentiri Deum esse veracem, quia dixit se veracem esse.

PROBATUR TERTIO. Tum quia in omni assensu propter rationem assentiendi, non solum assentior ipsi objecto, sed & ipsi rationi assentiendi; subiectoque rationis assentiendi. Ergo & quando assentior, quia aliquid dixit veritas prima, non solum assentior objecto, & ei quod dicit veritas prima, sed & quia veritas prima est, & dixit.

Antecedens probatur. Quando dico sole lucente papyrus illuminatam perstringere visum, quia album disgregat visum, eo casu, & subiecto, & rationi assentiendi, & huic, est album quod disgregat visum, assentior: & sic de reliquis. Quod ipsum in hoc resolvitur: quia aliàs semper esset ratio de subiecto non supponenti, si ipsi subiecto non assentior, in assentura rationis; consequenter, & esset illa ratio assentiendi ut supponitur; & non esset ratio assentiendi, quia ex negato assensu ipsi subiecto, esset ratio potius neganda; consequenter quando assentior, quia veritas prima dicit, debeo assentiri idque per fidem, ipsimet veritati primae, sicut in aliis assensibus, ipso illo assensu, assentior, subiecto, quod dicit, ratio assentiendi: qui assensus non apparet qui extrahatur ad fidem; nisi propter ly *Deus dixit*.

Tum quia. Si in aliquo habitu recte colligetur, ex eo ipso esse subiecti, quia formale, in quod tendit ille habitus, est certificativum

R. P.
THE MLO
zia nows.
Tom. 1. c. 2
D. VI

etiam de subiecto, idque ex titulo, sibi competentis infallibilitatis; hoc ipso, etiam subiecto, posset præberi assensus ratione illius infallibilitatis. Item si aliunde constet de quopiam, quod non possit mentiri, si dicat se esse, bene potero illi credere, quod sit: quia dicit se esse. Ergo etiam rectè colligetur, ex eo Deum esse veritatem primam, quia se dicit veritatem primam, colligendo id per ipsam fidem; licet antecederet, aliunde inducenda sit mens, quod Deus sit verax, de quo infra. Tum quia; qui tenent veritatem intrinsecam esse formalitativam fidei, tamen hoc, independentem à DEI Auctoritate, non admittunt. Ergo in fide Deum esse veritatem primam, independentem à Dei dictione, colligi non potest.

NOTO. Docuisse Haunoldum lib. 3. nos assentiri veritati Dei per actum fidei immediate, hoc est, non propter revelationem tanquam motivum, si enim veritati DEI non assentimur immediate. Ergo mediante revelatione, Atqui hæc sola non sufficit, sed debet ex parte motivi accedere veracitas. Ergo si veritatem Dei credo mediatè seu propter revelationem. Ergo etiam credo veritatem propter veritatem: Ergo propter veritatem immediate cognitam, & de hac iterum redibit Argumentum, dabiturque processus in infinitum. *Hæc doctrina*

NON SATISFACIT: quia impossibile est per actum fidei aliquid attingere, & non reperiri illic Rationem Objectivam fidei, quæ Ratio objectiva fidei, est Revelatio: quomodo ergo assentiri quis poterit veritati Dei, per Actum fidei, & tamen non propter revelationem. Deinde per nos assentiri propter Revelationem involvit formalissimè ipsum Ly: Deus dixit: immerito ergo supponit, quod Revelationi tum primum accedat veracitas Dei. Nec sequeretur processus in infinitum, quia assentior veritati Dei ex eo: quia Deus dixit se esse veracem, ipsi autem: Deus dixit assentior propter illudmet ipsum. Sed de hoc etiam infra, adeoque sine processu in infinitum. Et certè si interrogetur quare iste paries disgreget visum? Respondetur, quia est albus, si quærat quare sit albus? non erit necesse respondere per processum in infinitum, sed sistetur in illa albedine. Ita si quærat cur credas Deum esse veracem? Respondetur: quia dixit se esse veracem, ipsi autem Dixit, assentimur propter illudmet ipsum; cum hoc discrimine, quod responsio per ipsammet albedinem, sit responsio per aliquid in se evidens, responsio autem per Ly: Deus Dixit, est responsio per aliquid inevidens.

DICENDUM Secundo. *Ly: hoc Deus dixit pro resolutorio non habet aliud, nisi se ipsum.*

PROBATUR PRIMò. Quia illud aliud, quod haberet pro resolutorio, vel esset certius, vel æque certum, vel minus certum, Si certius:

Ergo implicat; quia quod DEUS dicit (ut dicit, quod dicit) est certissimum: nulla enim certitudo major, quàm ea, quæ stat ipsa Divinitate. Non potest etiam esse æque certum, quia hoc deberet esse ipse Deus: si autem quocunque alio modo supponatur Deus dare certitudinem suis dictis, daret seipso dicente: non est enim major ratio, unius quàm aliùs. Non posset etiam esse minùs certum illud resolutorium, quia certum, in incertius non potest resolvi, quia nec per illud probari.

PROBATUR SECUNDò. Si Ly Deus dixit, non esset sibi resolutorium assentiendi, vel ideo non esset, quia non constaret an dixerit. Sed hoc non obest: quia saltem ubi aliunde collectum id fuerit, poterit adhuc præberi assensus propter ipsummet, *quia dixit*. Sicut in simili dictum de assensu principii: vel ideo non esset sibi resolutorium, quia esset inevidens, & hoc non obstat, ut dictum supra.

PROBATUR TERTIO. Ex iis quæ supra allata: quod Ly *Dixit*, universaliter sit sibi ultimum resolutorium.

DICENDUM est tertio. *Ultimum resolutorium fidei Divina prout importat determinationem, per quam aliquid transit, abesse potentia objectum fidei, adesse actu objectum fidei: est ipsum Ly Deus Dixit, seu veritas prima in dicendo, prout in actu secundo talis.*

PROBATUR PRIMò. Quia impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione, quæ in præsentem non potest alia ostendi, nisi veritas in dicendo, in actu secundo talis. Ergo.

PROBATUR SECUNDò. Quia etiam posito, quod Deus aliquid cognoscat, & quod sit veritas in dicendo, non hoc ipso est aliquid objectum fidei, ut ante dictum: quia aliàs quæ Deus non revelavit, imò nollit revelare, essent objectum fidei. Ergo apparet recurri debere ad veritatem in dicendo, tanquam ad ultimum resolutorium determinativum.

PROBATUR TERTIO & Suppono: quod omnis dictio, sit ablatio secreti in dicente: nam omnis dictio, est definitivè manifestatio mentis ad alterum, si manifestatio est, ablatio est non manifesti. Si ablatio non manifesti, ablatio secreti. Suppono deinde. Quod non possit dici: Credo hoc esse, quia hoc est secretum seu incognitum, seu quia non nosco. Ratio quia aliàs diceret, assentior, (quod est species ipsius nosco) quod implicat. Hoc supposito: Formatur Argumentum. Si ultimum resolutorium fidei, in quantum importat dictam manifestationem, esset aliud quàm veritas in dicendo, in actu secundo talis, possemus credere, quia aliquid secretum, seu non manifestum, quia non dictum est. Sed non possumus credere, quia aliquid non dictum est, ut dictum in supposito. Ergo ultimum resolutorium determinativum &c. debet esse Deus dicens.

DICEN-

DICENDUM est Quartò. *Accipiendo ultimum resolutivum fidei Divina, prout fides est præcisè, & in quantum veritas prima in essendo, & cognoscendo transeunt in species objecti fidei, ultimum resolutivum erit veritas in dicendo.*

SUPPONIT Conclusio. Veritatem primam in Cognoscendo & essendo dupliciter spectari posse. PRIMò prout sunt partiales formalitates veritatis primæ, & constituunt rationem formalem *Quæ objecti fidei.* SECUNDò potest accipi veritas prima in essendo & cognoscendo, in quantum transeunt in species objecti fidei: hoc ergò secundo modo sumptæ veritates, resolvuntur ultimò in hoc principium; Quia Deus dixit.

PROBATUR PRIMò Conclusio: quia ut assentiamur quòd Deus sit veritas prima in essendo & noscendo; necessariò debemus habere aliquod motivum certum, vel certitudine intrinseca vel extrinseca: nam certitudo adæquatè dividitur in intrinsecam & extrinsecam: Sed veritates dictæ, in quantum transeunt in speciem objecti fidei; non possunt habere motivum certum, certitudine intrinseca. Ergò debet esse certum certitudine extrinseca seu testimonii. Minor est aliàs probata: & insuper ratio est: quia certitudo, quæ est in Visione Beatifica, est certitudo, orta ab aliquo increato, nempe ipso DEO sese clarè manifestante. Ergò & certitudo fidei, debet oriri ab aliquo increato, sed non potest oriri ab aliquo increato clarè sese manifestante. Ergò oriri debet ab Auctoritate Divina obscura, fides enim & visio, non certitudine, quia hæc utrobique summa, adeoque eadem; sed evidentia distinguuntur. Excluditur autem motivum certum certitudine intrinseca, excluditur inquam à fide, dictum illud Augusti. *Fidelis sum, nescio quod Credo.*

PROBATUR SECUNDò. Quia si quæratur ex fidei: Cur credat DEUM non posse falli in cognoscendo? respondere non potest aliud, nisi quia Deus dixit, nec ulterius procedetur in dando motivo. Ergo apparet, quòd etiam veritati in cognoscendo, in quantum illa transit in speciem objecti fidei, ratio assentiendi sit, eaque ultima, *Deus dixit.*

PROBATUR TERTIò. Quia si dictio DEI, non esset ultimum resolutivum sub dicta consideratione, ideo non esset, quia quærere restaret, quare DEUS verum dixerit. Sed hoc non obest: quia hæc interrogatio, jam non est de præciso assensu fidei, sed est interrogatio, de prædicamento veritatis. *Hinc*

DICENDUM est Quintò. *Accipiendo ultimum resolutivum fidei, pro ratione ultima in ordine & prædicamento veritatis, tale resolutivum est etiam univocum, scilicet veritas prima in essendo.*

PROBATUR ex dictis. Quia tale resolutivum, non potest esse veritas prima in dicendo: de hac enim in ratione veritatis, querri potest:

Unde constet quòd verè dixerit? non etiam veritas in cognoscendo: quia quærere restat, unde hoc habeat, quòd sit veritas prima in cognoscendo? ad quòd aliter responderi non potest, nisi quia est veritas prima in cognoscendo.

Notantur quadam.

NOTO PRIMò. Probare Suarium Deum esse veracem, debere credi per fidem, & non debere fundari in cognitione naturali Divinæ veracitatis, eò quòd fides cum sit supernaturalis certitudinis, nequeat habere fundamentum debilitatis, cui innitatur, & à quo pendeat: Nam juxta Arist. Propter quòd unumquodque tale & ipsum magis. Refutavit hoc Arriaga hic d. n. 55. Quia etiam repugnat credere Deum revelasse, nisi adsit propositio ab aliquo, & motiva credibilitatis, & tamen hic assensus est naturalis. *Hec refutatio*

NON CONVINCIT. Ratio: quia in casu assumpti ab Arriaga Antecedentis, restabit, adhuc quærere, unde sit desumenda infallibilitas fidei, & adhesio intellectus? redibiturque ad ipsum motivum fidei, sufficienter infallibilitativum fidei: Jam autem si non nisi assensu naturalis assentiret Deum veracem esse, non haberetur infallibilis illi assensus: si enim ipsi veritati Divinæ non assentiret infallibiliter, non potero assentiri infallibiliter ipsi objecto, propter eandem veracitatem; quia Propter quòd unumquodque tale, & ipsum magis.

NOTO SECUNDò. Prædicta ratione Suarii non esse contentum etiam Oviedo, quamvis teneat revelationem credi actu fidei, ad hoc ut obeat munus objecti formalis. *Ponit* ergò in primis. Si fides non est discursiva, quantum visponatur assensus revelationi non ita certus, ac actus fidei, non erit necesse per hoc fidem non esse certam: quia non erit necesse ut conclusio sequatur debiliorem partem, siquidem fides non est discursiva: non sequitur certissimam non esse fidem, quamvis assensus revelationi non sit certissimus. Ratio, quia prædicta regula non tenet in fide: quòd ipsum probat quia, ea est certitudo objectiva, desumpta ex objecto formali fidei, ut ex vi ejus, repugnet falsitas actui fidei. *Ponit* deinde: Hoc objectum fidei, non esse propositionem revelationis, sed hæc propositio est extra objectum formale adæquatum fidei, quæ propositio, est inclusa in præmissis. Unde quamvis habeat majorem certitudinem, quam habeant præmissæ, non deficit illud Axioma. Propter quòd unumquodque. Nam in hoc casu, id est Propter quòd, non sunt Præmissæ formales, sed revelatio, & auctoritas Dei. Quòd ipsum in hoc resolvit: quia præmissæ in fide, non sumunt certitudinem, ex eodem capite, ex quo illam desumit actus fidei: quia in hoc Syllogismo. Quidquid Deus dixit est verum. Deus dicit se Trinum esse. Ergo Deus

R. P.
THE MLO
ZIANOWSK
Tbm de Z
D. VI

Deum esse Trinum est verum: objectum formale conclusionis, quæ est assensus fidei, est veritas DEI, quam Major proponit ut materiale objectum; & revelatio quam proponit Minor, est itidem ut materiale objectum, & hoc quod est materiale respectu Majoris & Minoris, est formale respectu Conclusionis: Objectum autem formale Majoris, esse poterit Deitas cognita à posteriori per effectus, ex qua inferitur veritas; Minor verò potest respicere testimonium humanum, quod non potest refundere certitudinem in conclusionem. Ex quo ulterius inferitur. Cum Conclusio supernaturalis elicitur, etiam si antecedenter ad ipsam, ex vi præmissarum, certum non sit revelationem existere, sit revelationis existentia omnino certa, ex vi conclusionis, essentialiter per se ipsam connexæ, cum existentia revelationis, quæ est illius Formale objectum. *Ponit* denique certitudinem actus fidei, etsi hic sit conclusio ex præmissis probabilibus, longè esse maiorem, certitudine cuiusvis Demonstrationis: quia Conclusio ex natura sua, non exigit existentiam physicam formalem objecti, sed si per impossibile illud deficeret, eadem conclusio invariata posset subsistere; exigit autem assensus fidei existentiam sui formalis. Habentur hæc *Controv. 2. p. 7.* Ubi tandem n. 110. revelationem ut dixi, dicit credi actu fidei. *Hæc doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia de hoc ipso queritur, quare prædicta regula non teneat in fide, cum non tantum in Conclusionibus quæ talibus, sed in omnibus causis formalibus teneat illud principium. Propter unumquodque tale &c. Tum quia: Concedimus quidem, quod quando est verè actus fidei Theologicæ, sit certus & infallibilis, si ad illum concurrat habitus infusus, vel ejus locum supplens auxilium. Sed querere restat, quomodo sit certus & infallibilis: quomodo concurrant ad illum principia dicta? si ipsi existentia revelationis, non præbetur infallibilis assensus. Tum quia: Concedimus quidem objectum formale fidei non esse propositionem revelationis, quæ sit in præmissis, tamen ipsa revelatio includitur etiam in præmissis; cui si infallibilis non præstatur assensus, quomodo præstabitur infallibilis objecto? Et sicut si albedini non compereret esse disgregativam visus, nec compereret parieti: quia ratio disgregandi visus, est albedo; ita si non est assensus infallibilis revelationi, qui erit assensus infallibilis objecto propter revelationem, tantum rationem formalem. Tum quia etiam concessio, quod aliud sit objectum præmissarum, aliud formale conclusionis fidei, illi ipsi conclusioni, quæ est. *Quod verum, sit illud quod dicit Deus;* querere restat, quomodo infallibiliter assentiamur, si ipsi, *quod dixerit,* non infallibiliter assentimur? Tum quia, Totum in quo se

fundat discursus Oviedo hoc solum habet, quod rei non revelata, fides assentiri non possit. Sed inde nihil deducitur ad hoc intertum, quod possit esse assensus Conclusioni seu assensus propter revelationem, quantumvis ipsi revelationi certò non assentiamur. Tum quia Syllogismus fidelis aliter formari debet, quam formet Oviedo. Ita ut veritas prima dicens ponatur pro formali in præmissis. Quanquam etiam si pro materiali ponatur, non est in habere rationem formalem, respectu Conclusionis, quia assumitur pro ratione assentiendi Conclusioni, quod ipsum spectat ad formale. Tum quia: Concedo quod exigit actus fidei Theologicæ, existentiam sui formalem, sed querere restat, quomodo actus caræ, qui exigit existentiam sui formalem, possit esse infallibilis, si ipsa existentia revelationis, propter quam alia creduntur, non habeat assensum infallibilem.

Noro Tertiò. Concedi quidem posse, quod antecedens fidem assensus, quod scilicet Deus sit verax, possit aliunde haberi, idque etiam à motivis naturalibus, & stare ipse assensus in ordine naturali: quia nulla est necessitas illum supernaturalis; nec est ratio, cur habitus Metaphysicæ seu Theologicæ naturalis, deservire ad hoc non possit. Et si per multos judicium prudentiale de motivis credibilitatis & eorum evidentia, potest stare intra ordinem naturæ; cur non poterit stare & assensus prædictus? Ceterum non est necesse, ut semper antecedat iste assensus, assensum fidei, licet antecedat ordinariè: antecedit inquam ordinariè, quia rarum est, miraculosè aliquem vocari ad assensum, quod DEUS sit, sed ex Creaturis & Visibilibus, paramus nobis notitiam invisibilium; absolute tamen non est necesse, sicut dixi, ut iste assensus naturalis, præcedat re, assensum fidei: quia non implicat, ut primus actus creaturæ rationalis, sit, quo credat, DEUM esse, propter DEI testimonium. Nihilominus posito, quod præcesserit assensus naturalis, de DEI veracitate, sequi debebit alius, qui assentiatur eidem Divine veracitati, propter ipsummet, Deus dixit, idque ob rationes supra in probatione Conclusionis allatas.

Punctum Difficultatis 3.

Fundamenta in Oppositum.

OBJICIT Primò Lugo. Posita hac doctrina, manere adhuc rationem dubitandi suprapositam in suo robore, siquidem Credere te dicis Trinitatem, quia DEUS dixit: rogo an scias evidenter id DEUM dixisse? an verò ex fide, non quidem evidenter ut pater. Ergò solum ex fide. Ergò assensus ille, nititur alteri jam revelationi; cum enim ex terminis non con-

(c)

fiter

stet Deum revelasse, debet assensus ille esse mediat, da ergo medium cui innitatur.

RESPONDETUR. Me nonnisi ex fide scire, Deum dixisse, se esse Trinum. Sed Nego, id me scire per aliam revelationem. Illa propositio: Ex terminis non constat Deum revelasse, distinguitur. Ex terminis non constat, accipiendo, constare ex terminis, pro eodem ac evidenter, non constat id Deum revelasse Conc: propositionem. Non constat ex terminis, id est, non est propositio, quæ sibi ipsi sit principium assentiendi, subdistinguo. Non est principium sibi ipsi assentiendi, extra circumstantias, morum credibilitatis actu, ita tamen, ut sit principium intra has circumstantias assentiendi, extra quas, est nonnisi potentia principium, sibi sibi assentiendi. Ad quod explicandum assumantur dicta in Præmissis, quod scilicet non sit necessarium ad rationem ultimi resolutorii, ut sit quid evidens, nec illi officere, quod non extemplo illi præbeatur assensus, modo positis prærequisitis, habeat vim immediatè movendi assensus. Quod autem dixi constare ex fide, ipsum, quod Deus dixerit hoc, ideo est: quia cum fides sit per modum potentiae, erit principium eliciendi, non solum assensus, quali circa Conclusiones, hoc est Mysteria; sed etiam circa Principia, quale est illud: *Deus dixit*, quod in naturalibus non datur. Nam habitus naturales, non sunt per modum potentiarum.

INSTAT Primò Lugo. Si habitus fidei, haberet vim eliciendi hunc assensus: DEUS hoc dixit, sine aliquo medio, licet objectum sit de se obscurum; cur non poterit idem habitus elicere assensus immediatum circa rem revelatam, quo diceret, Deus est unus, non utendo auctoritate Dei ad assentiendum?

RESPONDETUR. Disparitatem esse ex dictis; quia veritas sola intrinseca, non potest esse specificativum fidei, & si assentiretur actus fidei, sine *Ly DEUS dixit*, esset sine suo specificativo, quod est, *Deus dixit*, sine quo non esset, si ipsi *dixit* assentiretur *propter dixit*.

INSTAT Secundò. Quod DEUS revelet hoc Mysterium non constat ex terminis. Unde ergo intellectus colligit hanc veritatem? dicis assentiri te dictioni: Ergo ipsa dictio manifestat seipsam immediatè, cum sua Veritate constante ex terminis, sicut principium per se notum aliud quodpiam: hoc autem non potest dici: quia non videtur magis nobis constare ex terminis hæc propositio: DEUS dixit se esse Trinum, quam hæc alia: DEUS est Trinus.

RESPONSUM supra. Propositionem illam, *Deus dixit*, non constare ex terminis, hoc est, non esse per se notam & evidentem, constare tamen ex terminis, hoc est, habere in se vim sufficientem, inclusam, ad principiandum immediatè assensus. Est

autem dictio DEI, similis quidem in hoc alii principiis, quod sicut alia, ita & illa, se ipsi principiari possit assensus: est autem dissimilis, quia non principiat evidentem, cum caret perspicuitate in terminis suis. Quid autem habeat plus illa propositio; *Deus dixit se Trinum*, præ hac: *Deus est Trinus*; colligitur ex dictis: habet enim illa prior rationem, sub qua movere se potest intellectus, nempe certitudinem extrinsecam, posterior autem non habet rationem, sub qua se movere possit intellectus, non enim haberet certitudinem intrinsecam de Trinitatis Mysterio v. g. quia hæc sit in connexionem prædicatum, in notitia causarum & effectuum, quæ vel non datur in omnibus Mysteriis, vel ad connexionem aliquorum penetrandam, pervadere non possumus nisi Visione Beata &c. Et quomodo vis daretur certitudo intrinseca, non esset formalisativa fidei ex dictis: non ergo posset assumi pro motivo assentiendi. Nec etiam posset assumi certitudo extrinseca, quia hanc excludit suppositio argumenti, consequenter non haberetur ratio, quæ moveret tunc intellectus ad assentiendum.

In nostris itaque principiis, talis est processus in assentiendo ultimo resolutorio. DEUS dixit se esse Trinum v. g. non exhibeo tunc extemplo assensus, & inextemplo unde constare mihi possit hoc DEUM dixisse, pro quo investigando, deserui mihi motiva credibilitatis, propositio Ecclesiæ, formaturque iudicium prudentiale de existentia illius dictionis Divinæ. Quia vero video, quod non posset hoc proponere Ecclesiæ, nec possent id stabilire motiva credibilitatis, nisi id defacto dixisset Deus, video quod illa propositio Ecclesiæ, inferretur supra illud idem *Deus dixit* cui extemplo non exhibui assensus; hinc fit, ut illud: *Dixit*, proponatur, tanquam ultimum resolutorium. Et sicut si aliquis procedens a fonte, & sequens torrentem, rediret postea ad fontem, terminus illius motus, esset ipsa fontis, à quo exierat: sic etiam cum motiva illa & propositio, quod id DEUS dixerit, redeant ad ipsum *dixit*: fit ut quies intellectus, sit in illo ipso *dixit*. Tuncque præinformata voluntas tali propositione objecti, imperat intellectui assensus firmissimum, quo imperioposito, cum primum intellectus elevatus, producit suum actum.

INSTAT Tertiò Lugo. Repugnat hæc omnia motiva credibilitatis solum movere immediatè voluntatem ad imperandum assensus, & non respici ab ipso intellectu, tanquam rationes sui assensus, quia in ordine ad assensus intellectum, conditio assensus, & motiva, indistinguntur. Et sicut repugnat ut postquam voluntas amavit medicinam, tanquam utilem ad sanandam,

tem, imperet actum amoris circa medicinam, propter se ipsam, sic & repugnet ut imperet actum assensus propter ipsummet *Deus dixit* cui ipsi: *Deus dixit*, præbitus est assensus, propter motiva credibilitatis.

RESPONDETUR. Duplicem assensum posse cogitari in illo processu, circa objectum fidei. *Primus* assensus est, quo iudicat intellectus, imperare posse voluntatem assensum fidei, & in isto assensu, illa motiva respicit intellectus, tanquam rationem sui assensus. *Secundus est assensus* ipsi objecto fidei, respectu cuius non habent rationem ultimi resolutorii, quia ut explicui, tandem illa ipsa motiva, redeunt ad illud principium *Deus dixit*. Paritas allata multum probat: quia probaret, quod Inductio facere non possit, ut assentiamur principio: Quodlibet totum, est majus sua parte; cum etiam amor medicinae propter sanitatem, non possit facere ut ametur medicina propter seipsam. Consequentia etiam non tenet: quia amabilitas medicinae propter sanitatem, non ostendit mihi connexionem medicinae, cum amabilitate propter se. Jam autem antecedens illa cognitio motivorum credibilitatis, ostendit mihi connexionem, non quidem motivi certitudinis intrinsecam, sed motivi certitudinis extrinsecam; cum eo, quod *Deus dixit se esse Trinum*. Et cum in nullo casu medicina quæ talis, sit amabilis propter se, quiescere non potest circa illius amabilitatem intellectus & voluntas. Jam autem ipsum, *Deus dixit*, habet vim movendi per se ipsum. Quod colligitur: Tum quia id universaliter dictioni competit. Tum quia illa motiva credibilitatis ita se habent ex dictis, sicut Inductio respectu principii lumine naturæ noti, infundando se illi ipsi principio, ita & motiva credibilitatis infundantur ipsi, *Deus dixit*. Tum quia dicat DEUS immediate, Dico me esse Trinum, & in talibus circumstantiis, in quibus non possit prudenter dubitari DEUM dixisse, eo casu, imperaretur assensus fidei, propter ipsummet DEUS dixit. Quod ipsum ostendit, inesse illi *Deus dixit*, vim propter se ipsum, principiandi assensus. Et certe vel ex objecto in hac propositione: DEUS dixit se esse Trinum, est connexio Trinitatis cum dictione; qualis est inrer objectum & dictionem veram, vel non est ex objecto hæc connexio; si est ex objecto hæc connexio, seipsa principiare potest assensum, nihil enim desideratur; si autem non est illa connexio ex objecto, ergo defacto DEUS, non dixit se esse Trinum; quod est error.

Ut argumento amplius satisfaciat; discurrendum est de illa propositione: An in ordine ad assensum intellectualem, distinguantur conditio assensus, & motivum assensus, tradendaque regula dignoscendæ hujus conditionis à motivo. Quod hæc distinguantur. Ratio est: quia te-

net paritas in aliis agendi generibus. Conditio & ratio formalis agendi distinguuntur. Ergo & in linea agendi assensivæ. Deinde etiam per Lug. præcisè apprehensio connexionis terminorum, non est motivum assentiendi, sed sola conditio; non enim apprehensio bonitatis Divinæ super omnia, formaliter movet amorem; sed ipsa bonitas. Ergo etiam & in assensibus intellectualibus idem dici poterit. *Sed quam regulam discernendi motivum assensus intellectualis, à conditione assentiendi?*

INCIPIENDO à notioribus, videmus quod applicatio ignis ad stupam, sit manifesta conditio, cum qua manifesta conditio, habentia proportionem in linea assentiendi intellectualiter, erunt etiam conditiones. Porro si comparentur motiva credibilitatis inducentia ad assensum, quod hoc *Deus dixit*, certè non dictio Dei applicat illa motiva, sed motiva dictionem; cum etiam ad hunc finem ordinentur ab Auctore Deo, ut mereantur prudentem assensum, quod hoc *Deus dixit*; bene ergo ex hac proportionem colligam, quod motiva credibilitatis, habeant se nonnisi per modum conditionis. Rursus manifesta est conditio ad assensum principii lumine naturæ noti, vel probabilibus, ipsamet Inductio; quam ipsam conditionem, vel ex hoc ipso, ex dictis supra infero: quia tandem resolvitur, & infundatur ipsimet illi principio. Cum hac Inductione, habent proportionem motiva credibilitatis; infundanturque illi ipsi *Deus dixit*; hinc fit ut ob proportionem cum merè applicante, hoc est, Inductione, debeant & motiva credibilitatis, dici nonnisi conditio & applicativum. Hoc ipsum resolvitur in universale principium. Motivum assensus, est causa assensus, cum ipsum motivum numeretur inter causas formales; Causa assensus, debet definiri accommodatè ad definitionem causæ ut sic. Causa autem ut sic definitur. Quod sit principium vi sua determinans ad existentiam &c. Videndum ergo est, an motiva credibilitatis vi sua determinent ad existentiam hujus effectus, qui est, *Credo*. Quod vi sua non determinent, suadet inprimis illud principium. Quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec tribuendæ rationes causandi, si res possit esse contenta, nonnisi conditionis formalitate, nulla autem necessitas attollendi motiva credibilitatis, usque ad rationem causæ fidei. Rursus nullus effectus superat suæ causæ vires, & tamen assensus certissimus, superat vires motivorum, quæ nonnisi assensum prudentialem fundant, illisque positis recurrendum semper est, ad dictionem divinam. Quia tamen sunt hæc motiva necessaria, debent prærequiri, si non per modum ut dictum causæ, saltem per modum conditionis. Denique motiva credibilitatis non habent vim determinandi ad assensum

fidei; quia ponatur tota motivorum credibilitas, & non ponatur revelatio, non poterit esse assensus fidei. Pone autem nulla dari motiva credibilitatis, sed solam Divinam attestationem, quam tamen constet esse factam, fieret tunc assensus fidei: Ergo apparet vi sua revelationem determinare ad assensum fidei, non autem motiva credibilitatis.

Ex quo *Colligitur* illa in assensu intellectuali habere se per modum conditionis, quæ & accedunt ad manifestè conditiones, & simul vi sua non determinant, ad existentiam actûs intellectus, licet ad eundem requirantur.

Objicitur Secundò. Hæc explicatio nostra committit circulum inexplicabilem. Si enim quæram; Cur credas Deum esse veracem? respondes, quia dixit se esse veracem. Si quæram; Cur credas quia dixit se esse veracem? respondes, per ultimum resolutorium; quia dixit se esse veracem.

RESPONDETUR. Retorquendo in primis Argumentum, quod probat in assensu omnium principiorum, ad quem ducit Inductio committit circulum vitiosum: semper enim à principio ad Inductionem ab Inductione ad principium regredimur. Directè autem negatur committi circulum vitiosum. Circulus vitiosus est illicitus, regressus demonstrativus per omnes datur. Ut autem committatur circulus vitiosus, sitque negatio regressûs demonstrativi, id non ex eo colligi debet, quia id conceditur, quod primò negabatur, quod nesciebatur. Si enim hoc esset illicitum, non daretur locus correctioni, aut novis demonstrationibus, hæc ipso enim si quid de novò demonstratur, debet concedi quod negabatur, vel nesciebatur: tollereturque ipse regressus demonstrativus, quia etiam in illo quod primum negabatur: probarique debuit; tandem ad idem revertendo, concedi debet. Quod ipsum in hoc resolvitur. Quia negatio semel facta circa aliquod objectum, non aufert eidem vim movendi per se assensum, si hanc vim in se habeat objectum. Nec item colligi debet circulus vitiosus, quia ad invicem unum est ratio assentiendi alteri: quia aliàs non posset definiri Pater per connotationem filii, & filius per connotationem Patris, correlativaque non possent esse sibi ratio ad invicem assentiendi; Et tamen correlativa quæ talia non possunt nosci; nisi ex ad invicem; & sub qua formalitate noscuntur non, ex ad invicem, non noscuntur correlativa. Consequenter nec ex eo colligi debet præcisè esse circulum vitiosum: quia credo veritatem primam esse: quia dixit se esse, & dixisse illam se esse: quia dixit.

Cæterum ne committatur circulus vitiosus, debet esse processus à notiori ad ignotius. Quod ipsum interdum notum sumitur pro evidenti, & huic in præsentem non est locus, quia cum ipse habitus non sit evidens; nec assensus illius

principiaque, debent supponi evidenti. Deinde notum supponitur pro concessio vel aliunde persuaso, vel in alio genere importato. Si quis ex taliter noto redeat ad id, quod erat sibi ignotius; adeoque in ante negatum; non committit circulum vitiosum, sed erit regressus, ut ita dicam demonstrativus, procedens ex suppositione assensûs, vel aliunde habitæ notificationis, vel motivi in alio genere: hocque probant instantiæ, ut cum Inductione notificantur Principia, quæ tamen dicuntur habere vim in se assensûs principiandi. Ratio insuper est: quod tunc non committatur circulus vitiosus; quia tota intentio intellectûs est, ut possit formare affirmationes, vel negationes rationabiles, quæ nunquam sunt rationabiles, quando idem per idem probatur vel negatur. Si tamen idem alio modo innotescat, modali etiam, inducente vel suppositione consensus, vel aliunde facta notificationis: certè jam tunc rationabiliter movebit se intellectus, nec in idem per idem. Quia ergo etiam in præsentem huic Ly: id Deum dixit, ut credatur, fit notificatio, vel ex suppositione consensus, vel per motiva credibilitatis, vel per actus imperatos Metaphysicæ vel Theologiæ naturalis, convincentis Deum esse veritatem primam, fit ut eandem veritatem in dicendo credendo, non committatur circulus vitiosus. Universaliterque, si posita interrogatione respondeatur per id, quod de se aliam notificationem immediatam habet, quantumvis redeatur ad id, quod ante negabatur, vel unde orta est interrogatio, non erit circulus vitiosus: quia circulus est reditio per idem. Si autem respondeatur, per id quod de se aliam notificationem habet, non erit reditio per idem. Quia autem in responsione: quare credas? respondes, quia dixit veritas prima in dicendo. Si rursus quæras, quare dixerit? non quæris iam de assensu fidei, ideo respondendo per motiva credibilitatis, non respondeo tibi per eandem rationem, sed per motiva inducentia ad judicandum quod dixerit; adeoque non per idem respondeo, sed per aliud; & sic non redeundo per idem, non facio etiam circulum vitiosum, sed regressum quodammodo demonstrativum: quodammodo inquam: quia fides nihil demonstrat; sed eo sensu, quod redeat intellectus ad veritatem negatam antè, & modo, (aliunde positus prærequiritis) merentem, propter se ipsam assensum.

INSTAT Lugo. Licet non esset revelatum in particulari Deum esse primam veritatem, adhuc possent revelari alia Mysteria, & credi per fidem; imò ad assentiendum quod DEUS sit prima veritas, parum juvant miracula in confirmationem fidei patrata: hæc enim solum restantur revelare DEUM Mysteria fidei, non verò esse veracem. Finge enim Deum esse mendacem, adhuc posset operari miracula,

racula, ad captandam sibi fidem apud homines; quod ergo Deus sit veritas prima, habetur independentem a revelatione, sicut aliunde cognoscitur DEUM esse justum, bonum, &c. quare qui de hac veritate dulcitaret, non posset ex v^o miraculorum ad fidem allici, sed deberet prius per rationes, vel alia via, de suo errore convinci.

RESPONDETUR. Impossibile esse aliquid credi propter veritatem primam dicentem, & non revelari in actu signato, veritatem primam: quia & crederetur tunc propter veritatem primam dicentem, ut supponitur: & non crederetur, quia credi propter illam, est credi illam & omnia, quæ illa in se formalissimè & explicitè importat, ut in omnibus aliis rationibus motivis evenit. Jam autem in Credere propter veritatem primam, formalissimè & explicitè importatur veritas prima, credi ergo & illa debet semper, cum creditur propter veritatem primam. Concedo miracula non probare, quod DEUS sit verax, sed solam connexionem inter veritatem primam & dictionem quæ dicit, se esse veritatem primam. Concedo aliunde debere deijci eum, qui putat DEUM esse mendacem, & non per fidem: fides enim non est habitus probativus, sed assertivus. Sed posito quod aliunde id probatum sit, quando procedendum erit ad ipsum actum fidei de DEI veritate; nego propter aliud motivum id credi posse, quàm propter ipsum *Ly Deus dixit*. Quæ doctrina supponit hanc Majorem. Non repugnat habitui, ut præsupponat in aliquibus circumstantiis, tanquam prærequisita actus aliorum habituum; hocque ostendit Inductio, & probat ratio, quia cum non sit natura uniuscujusque habitus, omnes actus exercere, nec sibi unus ad omnia sufficiat, bene exigere potest actus aliorum habituum, licet illi actus non sint motiva propria illius habitus, præsuppositivi. Et ita Logica est habitus præsuppositivus, & prærequisitivus demonstrationum Metaphysicarum, motivorumque illius, & tamen hæc motiva, non sunt motiva Logica. Cum ergo etiam habitus fidei, non sit sibi sufficiens quoad omnia, maximè quoad probationes, est enim habitus, non nisi, ut dixi, assertivus, fit ut præsupponat actus aliorum habituum & motiva: licet illis ipsis non moveatur.

Punctum Difficultatis 4.

Quid de reliquis objectionibus.

Obicit Tertiò. Divina dictio non potest habere rationem primi motivi Ergo in illam non resolvitur fides. Antecedens probatur: quia Divina dictio, non potest sufficienter, & certò, movere ad assensum: nisi intelligatur per prius saltem originis, involvere rationem veritatis primæ, tanquam suæ compartis mo-

ventis ad assensum: Sicut enim quæcunque dictio vel locutio alicujus, non potest habere vim movendi ad assensum certum, nisi constet per prius de veracitate dicentis, ita & de dictione Dei, idem sentiendum.

RESPONDETUR. Hoc Argumentum non habere exactam phrasin: quia nomine prioritatis originis intelligitur: quia hoc ab hoc procredit seu producitur physice, & tamen sine ulla prioritate dependentiæ. Jam autem veritas prima, non producit veritatem primam in dicendo. Sed quidquid sit de phrasi, dici potest, quod per prius ratione, præsupponatur DEUS esse veritas prima, quàm veritas in dicendo: ita tamen, ut pro illo priori, nondum possit intelligi fidei Actus: quia hic non potest esse sine proportionato motivo, quod est, non nisi DEI dictio: licet pro posteriori signo, sit actus fidei, realiterque accipiendo illum assensum est actus fidei: quia indivisibili actu credo veritatem primam, cum credo propter veritatem primam: *Quia dixit*.

INSTAT Primò Koninck Disp. 9. Dub. 4. Videtur esse stultum, credere esse aliquem Veracem: quia ipse dicit: nec item credi potest, Deum existere: quia Deus dixit, nam idem ridiculum videtur credere aliquem existere: quia ipse hoc de se testatur.

RESPONDETUR. Etiam in humanis, si quis non assensu certo vel probabili moraliter, sed assensu fidei debet credere aliquem esse veracem, debet id credere, quia id dixit: quod si fiat sine motivis prudentialibus, stultum erit; secus si fiat cum iisdem. Imò defacto ita contingit, dum assentior huic Verbo, *Crede, non te fallo*, qui assensus est propter, quia dicitur: & si fallat dicens, dicimur decepti verbis illius. Ergo apparet dictionem illius fuisse rationem motivam assentiendi. Quia autem in assensu supernaturali fidei, cum debitis prærequisitis, præbetur hic assensus, quod DEUS sit Verax, quia dicit se veracem; fit ut ille assensus non sit stultus.

INSTATIS Secundò. Resolutorium fidei quod non nisi unum assignavimus, debet esse tale, ut in singulis actibus fidei reperiat; Sed quod Deus dixerit non potest singulis actibus fidei convenire. Quod ipsum probatur: quia non potest competere actui primo fidei, qui est credere Deum esse. Quod ipsum probatur, prius est assentiri ipsi rationi assentiendi quàm objecto cui assentior, propter illam rationem assentiendi: sed non possum assentiri prius rationi illi assentiendi, quàm assentiar ipsi objecto. Ergo illa ratio assentiendi, quia Deus dixit, non est ratio assentiendi illi objecto, Deus est. Minor probatur: quia non possum assentiri prius quod Deus dixerit, quàm assentiar quod sit, prius est enim esse, quàm dicere.

(c) 3

Porro

Porro ipsi esse, non possum assentiri: quia vel assentior illi propositioni quia Deus est, ex eo: quia dixit; & hoc non: quia antequam assentiar huic propositioni, quia dixit, iam in priori, assentiri debeo, quia est; & tamen non possum assentiri ex eo: quia dixit: quia Ly dixit, non potest præsupponi ante esse, & assensus ad *dixit* ante assensum ad *est*. Ergo ex eo quia dixit, non possum assentiri huic propositioni est Deus. Non etiam possum assentiri ex alio motivo: quia vel assentior illi propositioni, Deus est per fidem, vel non per fidem: si per fidem, & tamen non assentior propter motivum, quia Deus dixit. Ergo non est fidei universale motivum, Deus dixit: Si autem non assentior propter fidem. Ergo ille assensus, quia DEUS dixit, non erit firmus: quia non possum majori certitudine assentiri Deum aliquid dicere, quam illum existere; cum illa dictio, infundetur ipsi esse. Ergo si illum esse, non habeo pro certo, certitudine summa, nec habeo quod dixerit: quia quod dixerit fundatur in assensu quod sit, quod ipsum fundamentum, non est summè certum.

RESPONDETUR. Prius esse ratione assentiri ipsi rationi assentiendi, quam objecto: sed non prius re; hinc prius ratione assentior assensu fidei, quod Deus dixerit, quam quod Deus sit: Et licet prius sit esse, in ordine metaphysico & physico quam dicere, non tamen prius ordine fidei: quia ratio assentiendi prior est, tanquam causa formalis, objecto, cuius est ratio assentiendi. Et quantumvis in assensibus Metaphysicis & spectato ordine ipsius esse; antequam assentiar illi propositioni quia dixit, iam in priori assentiri debeo, quia est; non tamen in illo priori, & pro illo priori, assentiri debeo assensu fidei: quia pro illo priori nondum intelligitur motivum fidei. Hinc quamvis pro illo priori, pro quo antecedit assensus ad esse, non sit ille assensus ad esse firmissimus: quia nondum intelligitur elicitus ob certissimum motivum: in signo tamen posteriori, tum primùm evadit ille actus certissimus, quia evadit innitens ipsi DEUS dixit. Quia autem fides de esse Dei, non innititur nisi ipsi Ly *Deus Dixit*, sit, ut adhuc ipsum illud esse, teneatur summâ & infallibili certitudine.

SUPPONIT PRIMÒ. Hæc Responsio, quod in ordine Metaph: prius sit assentiri Deum esse quam veracem esse.

RATIO quia cum metaphysica attendat ad esse, & ordinem objectorum, secundum intrinsicam suam rationem spectatorum, adeoque non attendendo primò ad dicere: cumque sint dabilia motiva, persuadentia Deum esse, non petibilia, ab ipsismet veracitate: Hinc sequendo ipsius Esse ordinem, Metaphysica, per prius debet demonstrare esse Dei. Econtra autem fides attendit, ad dicere, nec in illa est motivum assentiendi, nisi petibile ab ipsomet dicere.

Hinc in fide non habetur per prius assensus: ad esse Dei, quam ad dicere. *Unde ulterius*

SUPPONIT SECUNDÒ. Quod in fide non possumus prius naturâ assentiri Deum esse assensu fidei, quam assentiamur illum veracem esse.

RATIO, quia pro illo priori, & assentiremur Deum esse assensu fidei ut supponitur, & non assensu fidei: quia pro illo priori, nondum intelligitur motivum formale fidei, hoc est quia Deus dicit, nullumque aliunde ostenditur esse motivum fidei.

SUPPONIT TERTIÒ. Non esse necesse, quod assensus Deum esse, præcedat realiter in fide assensum, quo credo, id Deum dixisse. Illustrari hoc præter dicta potest aliquibus instantiis.

Pone ab æterno creaturam rationalem, pone etiam ab æterno DEUM manifestantem hanc propositionem *Credo me esse; quia dico me esse*: in illo casu, prius non possem assentiri re, Deum esse, & posterius assentiri huic; quia dixit se esse; quia aliâ non ab æterno eligerem hunc actum *Credo Deum esse quia dicit se esse*: præcederet enim illum realiter actus credendi, de ipso esse: & tamen eo, quod est ab æterno, nihil est prius realiter. Supponit autem instantia, ab æterno posse illum actum elici. Pone, hominem nescientem, Deum esse, nec scientem, quod credit illi debeat, quia dicit se esse. Pone rursus determinantem Deum determinatione etiam ad instans temporis, ut eliciat hunc actum *Credo Deum esse, quia dicit se esse*, quo casu non præcederet assensus fidei de esse Dei, assensum, qui Deus dicit: & tamen casus, non est impossibilis. Idem in materialibus ostendi potest. Pone speculum æternum, pone etiam florem æternum, non potest esse prius re flos emittens sui speciem, quam speculum illam recipiens; & tamen prior est productio ejus speciei, representatione. Sicv. g. nesciebam esse in rerum natura sonum, ponatur sonus, non prius novi sonum esse, quam audiam illum; licet in illa auditione, prius sit natura, esse soni, cui conjuncta est realiter auditio soni. *Ex quibus omnibus* Colligitur, non esse etiam necesse, ut assensus de esse Dei, præcedat realiter, assensum de dicere.

SUPPONIT QUARTÒ. Quod concedatur quidem in assensu fidei, prius esse ratione, assensum de esse: hoc enim exigit ordo naturæ, conditio præcognitorum; & ne motivum sit de subiecto non supponente: sed non intelligi pro illo priori assensum fidei, sed non nisi pro posteriori. Cujus Ratio jam assignata: ita ut illa formalitas unius realiter cognitionis, in quantum vertatur per prius circa Dei esse, non intelligatur actus fidei, nisi propter realem connexionem, cum posteriori formalitate, inferente ipsum DEUS Dixit; & hoc non obest, quominus illud ipsum esse Divinum, credatur actu fidei: quia ut actui competat ratio fidei, non debet spectari actus inadæquatè exclusivè formali; sed

adæquate, & secundo totum esse reale, quod dicit.

SUPPONIT Quintò. Assensum illum, qui exhibetur rationi assentiendi priusquam exhibeatur Objecto materiali, non debere fieri per distinctum assensum, sed per assensum inclusum, in ipso assensu ad objectum: quamvis intra eundem actum realem, prior sit formalitas assentiendi ipsi rationi assentiendi, quam objecto propter illam.

RATIO. Tum quia oppositum dicere, esset multiplicare Entia sine necessitate. Tum quia daretur processus in infinitum in istis rationibus assentiendi. Si enim assentiendo rationi, debeo per distinctum assensum assentiri, etiam illum ipsum assensum, debeo per distinctum actum facere: non enim est major ratio de uno, quam de alio. Tum quia, quod est ratio formalis alteri, est & sibi ipsi, ut probatum supra. Ergo & quod est ratio assentiendi alteri, potest esse ratio assentiendi sibi.

INSTABIS Tertiò. Ex Responsione sequi quòd non possit esse primus actus fidei, de DEI esse. Cum tamen dicat Apostolus, *Accedentem ad Deum oportet credere quia est:* & tamen iste accessus, primitatem significat.

RESPONDETUR. Adhuc poterit esse primus actus fidei de Dei esse, non quomodocunque, sed vel incluso in ipso dicere, vel propter dicere: præcipue cum Apostolus non significet exclusionem dictionis Divinæ, in primo actu fidei.

OBJICITUR Quartò. Ignotius non potest esse ratio cognoscendi notius. Sed notius est nobis Deum esse, idem est evidens per demonstrationem, nullo modo autem evidens, hoc Deum testari. Ergo illud testimonium, non potest esse ratio assentiendi.

RESPONDETUR. In habitibus sequentibus evidentiam, attendi debet ut assumantur Notiora, in habitibus autem in evidentibus, assumi debent ea quæ habere possunt rationem motivam, præcipue ultimam, quæ in fide non est Dei esse, sed dicere. Unde si per notius intelligas id in quo in fide conquiescere possit intellectus; sic in illa notius est Deum dicere quam esse: licet in ordine Metaphysico, notius sit esse, quam dicere.

OBJICIT Quintò. Rip. d. 3. a. n. 41. quod sint motivum inadæquatum fidei motiva credibilitatis. Non potest assentiri intellectus immediate Mysterio revelato, etiam per assensum obscurum, nisi præluceat lux extrinseca alicujus objecti. Ergo sine illa, non assentietur existentie revelationis.

RESPONSUM. Sine luce extrinseca motivorum credibilitatis tanquam conditione, non exhibendum assensum existentie revelationis: licet illa lux extrinseca, non se habeat per mo-

dum motivi. Insuper disparitas in simili data Lugoni.

INSTAT Primò. Sola apprehensio revelationis, quo ad intrinseca prædicata, non sufficit suadere intellectui assensum illius. Ergo necessario assumi debent prædicata intrinseca, nobis nota.

RESPONSUM. Debere ea assumi tanquam conditionem, non tanquam motivum.

INSTAT Secundò. Dantur plures assensus Supernaturales immediati & obscuri, qui non moventur ex testimonio Dei; sed ex aggregatione plurium circumstantiarum.

RESPONDETUR. Omnes illos assensus, moveri solo testimonio Dei tanquam formali; aggregationem autem illam, esse non nisi per modum conditionis.

INSTAT Tertiò. Potest etiam per nos, assensus naturalis moveri, ex objecto formali supernaturali revelationis Divinæ, ex quo movetur assensus supernaturalis fidei, nullo existente discrimine ex parte objecti inter utrumque. Sed assensus naturalis existentie revelationis, potest moveri ex revelatione ut credibili notis extrinsecis Ergo & Supernaturalis.

RESPONDETUR. Notæ illæ extrinsecæ, etiam respectu fidei naturalis, non se habebunt nisi per modum conditionis: quia etiam illius motivum formale, erit non nisi Dei dictio: ob supra dicta. Unde etiam illa fides naturalis, supposita revelatione, habet objectivam infallibilitatem summam; licet non habeat summam, peribilem à ratione principii & sui ordinis: nam ejus principium est intellectus, qui falli potest, & ordo est naturalis.

INSTAT Quartò. Sufficit motivum partiale fidei esse revelationem, si quidem eo ipso, quòd revelatio DEI sit motivum partiale, non poterit existere assensus supernaturalis, non existente re ipsa revelatione DEI: defectus enim motivi partialis, sufficit ad defectum totius assensus.

RESPONDETUR. Non sufficere ad assensum infallibilem, ut unum non nisi partiale motivum sit infallibile: quia Conclusio sequeretur debiliorem partem, & stare debet principium Propter quod &c. Concedo defectum fidei ex singulis posse haberi, adeoque si desit revelatio: sed querere restat, quomodo bonum actus fidei infallibilis, haberi possit, si non sit ex integrâ causa, non habendo scilicet adæquate motivum infallibile.

INSTAT Quintò. Infallibilitas & certitudo, non convenit assensui supernaturali ex objecto formali, sed ex modo tendendi: nam idem objectum formale, respicit assensus naturalis fallibilis, & incertus, Ergo quamvis assensus fidei moveatur ex revelatione in consortio aliorum non infallibilium, tamen assensus erit infallibilis, ratione existentie revelationis.

(c) 4 RESPON-

RESPONSUM supra. Certitudinem objectivam peti ex formali, eamque reperiri etiam in fide naturali, quæ fallibilis est ratione principii, sed non ratione formalis motivi: quod idem supponitur in utraque fide: quantumvis certitudo subjectiva possit haberi ex modo tendendi. Casu autem quo moveatur sive naturalis sive supernaturalis fides, vera revelatione, in consortio aliorum fallibilium; si illa accipiantur non per modum motivi, sed conditionis applicantis, erit assensus infallibilis: secus si assumantur ut motivum: neque enim posset esse assensus infallibilis, si motivum illius non foret infallibile.

Ad Auctoritates quod attinet, quas objicit: Concedo verum esse quod dicit August. Lib. contra Epist. fund. epist. 4. Tenet me in Ecclesia consensus omnium populorum, tenet me veritas miraculorum & Epist. 9. Infirmata Catholicorum auctoritate; jam nec Evangelio credere potero: quia per eos illi credideram. Sed his locis aliisque, quæ recitat, non tribuitur motivis illis, ratio formalis motiva credendi: neque enim illic quidquam de hoc motivo. Deinde admittimus & nos motiva credibilitatis in fide, quæ sunt quasi inchoativa, ut postea fides, suo nitatur fundamento.

Objicit Sextò. Argumentum quod sibi opposuit Rosm. Si prima veritas crederetur propter revelationem, non crederetur propter revelationem quamcunque, sed propter infallibilem. Ergo veritas Divina creditur, ut objectum materiale, propter se ipsam, ut objectum formale; ex quo sequitur processus in infinitum: quia quando creditur veritas Divina ut constituens Revelationem Divinam in esse infallibilis, vel creditur propter se ipsam independentem à revelatione, vel dependenter primum non; quia omnis actus fidei innititur revelationi. Si secundum dicatur, credit argumentum cum non credatur propter revelationem quamcunque, sed infallibilem, de qua ipsa redit quaestio, quomodo credatur?

RESPONDETUR. Non dandum tunc processum in infinitum: quia crederetur quod est veritas Divina propter infallibilem revelationem, quæ tamen, quia sibi ipsi esset infallibilis, terminaret processum.

Objicit Septimò. Arriaga d. I. n. 58. Antequam homo credat, debet habere prudentia motiva credibilitatis. Ergo etiam ut credat Deum esse veracem.

RESPONDETUR. Concedendo totum. Sed illis motivis positis, negatur posse formari actum fidei, nisi propter Quia Deus dixit.

INSTAT. Ponamus Angelum aliquem incapacem erroris & mendacii, nunquid propterea, nisi quis rationem aliquam ejus veritatis mihi proponat, potero ego prudenter dicere. Credo illum Angelum esse essentialiter veracem, quia de se dicit.

RESPONDETUR. Non posse credi praedenter nisi positis praerequisitis. Ceterum in consequenti, illisque suppositis, si volo elicere actum fidei de illius veridicitate, non potero id facere, nisi propter, quia dicit de se.

Punctum Difficultatis

Inferitur qualis sit processus in Actum Fidei.

SYLlogismus quem aliàs appellavimus *Fidelum*. Sin principiis nostris est talis. Omne quod Deus dicit, est credendum quia Deus dicit. Sed Deus dixit v. g. se esse incarnatum. Ergo DEUM esse incarnatum, credendum est quia Deus dicit. Ubi major pro motivo habet Dei veracitatem, quæ se habet per modum motivi, ita tamen ut actus ille fidei, sit mediatum, quia fit propter motivum, quod est Deus dixit. Minor autem habebit assensum immediatum, quia ipsum Ly *Dixit Deus* complectetur. Conclusio etiam involvet actum fidei, quia involvet ipsum Ly *Deus dixit*. Sic debere formari praedictum Syllogismum, ostendunt superius dicta, & infra dicenda, ubi de motivis credibilitatis.

Quæ contra objici possent, desumi possunt ex Haunoldo aptando ea quæ ipse opposuit Syllogismo fideli, prout eum formavit Lugo. *Hinc cum illo*

Objicitur Primò. Exiis quæ habet libro tertio, 69. Revelationes Dei non debent esse inutiles; sed conducere ad instructionem nostræ ignorantiae: juxta illud Pauli, quod omnis Scriptura Divinitus inspirata, utilis sit ad docendum: frautem tenet praedictus Syllogismus, non ad aliud servit, quam ut assentiamur veritati, reflexè, propter eandem veracitatem, directè cognitam, hoc autem nullam habet aestimabilem utilitatem.

RESPONDETUR. Inprimis retorquendo argumentum: Sic in Principiis suis formavit praesentem Syllogismum Haunoldus. Omne quod Deus summè verax revelavit, esse incarnatum, est incarnatum. Sed verbum est aliquid, quod DEUS summè verax revelavit esse incarnatum. Ergo Verbum est incarnatum. Qui Syllogismus si argumentum tenet, non procederet debite, quia non esse utilis ad instructionem nostræ ignorantiae; quid enim instructionis habet, quod scilicet Revelatio, inferens esse incarnatum, inferat esse incarnatum & si inutile est, assentiri veritati reflexè, propter eandem veracitatem, directè cognitam, nec in praesenti adfert utilitatem assentiri Revelationi esse incarnatum quod est incarnatum: aptabiturque intento Lugonis quod pro se adfert Obiciens: & si est utile, credere quod id sit incarnatum quod Deus summè verax revelavit incarnatum, utile etiam erit credere id quod Deus dixit, quia Deus dixit. Deinde: forte hoc

hoc argumentum non petit formatum superius Syllogismus: potius enim in illo ostenditur fidei motivum esse Ly Deus dixit, & non inducitur assensus veracitati reflexæ, propter veracitatem directe cognitam. Denique ostenditur utilitas prædicti Syllogismi, quia scilicet inducitur Fidelis in æstimationem veracitatis Divinæ, quam solam apprehendit, tanquam sufficiens motivum.

Obicitur Secundo. Si ita formandus est ille Syllogismus, sequitur, nullum mysterium fidei credi directe, sed semper reflexe: quod est contra omnium sensum.

Respondetur. Quod sit in oppositum sensus communis Doctorum, non satis liquet. Cæterum distinguenda est hæc reflexio: nam si nomine reflexionis veniat, quod scilicet nullum sit mysterium fidei (excepta prædicta Majore) quod non credatur nisi propter Ly Deus dixit, cui jam præbitus est in Majori assensus: hoc sensu, concedo omne mysterium fidei, reflexe cognosci, licet non cognoscatur, aliqua alia reflexione. Imo puto non posse aliter exprimi creditionem de Incarnatione nisi per terminos prædictæ conclusionis. Credo enim Incarnationem, formalissimè importat assensum, quia DEUS dixit, cum omne credo, sit assentior propter Ly Dixit. Per quod etiam ostenditur bonitas prædicti modi formandi Syllogismus, quia solus ille importat actum credendi mysterio, qui actus credendi, cingitur illa conclusione, cingique debet.

Obicitur Tertiò. Si tenet prædictus Syllogismus, posset ex duabus præmissis affirmativis inferri Conclusio negativa, quod est contra Regulas Logicæ. Probatur Seqv. exemplo. Quidquid Deus dicit est verum. Sed DEUS dicit Adamum non obedivisse præcepto. Ergo Adam non obedivit.

Respondetur. Syllogismi prædicti hanc debuisse formari conclusionem. Ergo Adamum non obedivisse præcepto, est verum: quæ propositio non est negativa, sed affirmativa. Et certè aliud est formari Conclusionem Negativam, & aliud subjectum poni Negativum cum copula affirmativa. Ex duabus affirmativis non potest poni Conclusio Negativa, ut demonstrant Dialectici; potest poni subjectum Negativum, ut in præsentī ponitur, præcipuè cum hoc ipsum subjectum Negativum præcesserit cum sua Negatione, in præmissa affirmativa.

Quæres. Quid sit tenendum de Syllogismo prout eum formavit Haunoldus num. 72. Omne quod Deus summè verax revelavit esse incarnatum, est incarnatum: Sed verbum est aliquid, quod Deus summè verax, revelavit esse incarnatum. Ergo verbum est incarnatum. Videtur non legitime, nec secundum conditionem credendi, formari hic Syllogismus. Nam in primis motivum illius Majoris nullum poni-

tur, etsi dicatur esse in terminis Nota, facient in contra, argumenta superius allata. Si dicatur credi illam, exprimi debuisset motivum credendi, ut superius dictum. Deinde debet hic Syllogismus ita formari, ut assensus Conclusionis, contineat immediatè, non tantum articulum fidei, sed etiam ipsum credendi actum, idque ex eo: Quia Conclusio, est ultimum complementum & definitivum ut ita dicam assensus, quiesque affirmandi vel negandi in illa linea. Porro Ly verbum est incarnatum, non ostendit quidquam de illa creditione, sed simplicem affirmationem, quod verbum sit incarnatum, adeoque non habet quidquam de linea credendi, nec habet expressionem ipsiusmet fidei, seu assensus quia Deus dixit, quod tamen requiritur, ad actum fidei: idque ex eo: Quia Conclusio Syllogismi fidelis, importat jam finitum processum, qui erat necessarius ad credendum, exprimereque debet assensum distinctum à reliquis assensibus, quod non exprimit illa propositio: Ergo verbum est incarnatum: & sicut Conclusio Metaphysica, exprimit assensum debitum Metaphysicæ, Conclusioque Metaphysica, debet esse formalissimus Metaphysicus actus; ita & Creditio, includi debet in Conclusionem Syllogismi fidelis, quia illa, est formalissimus Actus fidei.

DIFFICULTAS III.

Revelatio extrinseca quomodo se habeat ad rationem formalem Propter quam Fidei?

Revelationem extrinsecam ingredi formaliter motivum fidei docet cum Communi Suar. Vasqv. Valentia, Koninck disp. 9. dub. 4. Lugo disput. 1. sect. 7. Pont. disp. 27. num. 7. Ripalda disp. 2. num. 115. Arriaga disp. 2. num. 4. Oviedo contr. 2. num. 48. Negat autem Cajetanus & Aureolus.

Punctum Difficultatis 1.

Distinguitur & Probatur Conclusio.

PRÆMITTO Primò. *Revelationem dupliciter spectari posse. Activam seu intrinsecam & passivam seu extrinsecam. Activa revelatio nihil aliud est, nisi ipsa veritas prima in dicendo, prout est actu principium internum, dictionis externæ. Passiva autem, est aliquid creatum, extrinsecumque signum, & effectus illius veritatis in dicendo, qualis est, exempli gratia interna illuminatio, formatæ voces à DEO.*

PRÆMITTO Secundò. *Conformiter hic de ista revelatione passiva discurrendum esse, ac discurrendum de actu Dei libero: sicut enim communius, à non esse volentis mundum, ad esse volentis mundum, transit Deus mutatione ad extra in Creaturis facta; sic etiam à non esse dicentis actu, ad esse dicentis actu, transit DEUS mutatione ad extra in Creaturis posita; hoc est signo aliquo, quo DEUS manifestet suum conceptum*

ptum de aliquate, & illud signum dicitur revelatio passiva, vel extrinseca.

PRÆMITTO Tertiò. *posse aliquid spectare ad conceptum objecti formalis & non habere rationem objecti formalis.*

RATIO, quia multa spectant ad conceptum aliquorum, & tamen non habent rationem formalisativam eorum, ad quorum conceptum spectant. Nam exempli gratiâ, ad conceptum formalem relationis spectat terminus, non tamen est formaliter relatio. Item ad conceptum formalem privationis, spectat subiecti capacitas; non tamen illa subiecti capacitas, habet rationem privationis; cum privatio sit non esse, jam autem capacitas illa, sit ipsum Ens. Quod ipsum ulterius in hoc resolvitur: quia possunt aliqua ingredi conceptum formalis, non tantum tanquam formalisativa, sed etiam tanquam perentia cointelligi ab ipso met formalis, & si ipsamet definitiones, non semper procedunt per causas intrinsecas, bene etiam id quod ingreditur conceptum objecti formalis, poterit, non esse quid formale.

PRÆMITTO Quartò. *Non esse difficultatem. An revelatio Dei activa seu intrinseca sit objectum formale fidei.*

RATIO, quia sic sumpta revelatio, est ipsa veritas prima in dicendo, quæ aliàs jam supponitur esse motivum formale.

PRÆMITTO Quintò. *In hoc solum punctum difficultatis versari.* An scilicet revelatio passiva, communius vocata extrinseca, sit formale fidei.

DICENDUM Primò. *Revelationem passivam pertinere ad conceptum formalis objecti fidei.*

PROBATUR Primò. Impossibile est concipere rationem connotativam sine suo connotato: quia & conciperetur ut supponitur connotativa ratio, & non conciperetur; cum ipsum connotatum, sit illud, ratione cuius, illud objectum, est connotativum. Sed veritas prima in dicendo, prout talis in actu secundo, est ratio connotativa, & connotatum illius, est revelatio passiva. Ergò veritas prima in dicendo prout talis in actu secundo, non potest concipi, sine revelatione passiva. Subsumitur. Sed veritas prima in dicendo prout talis in actu secundo, est objectum formale fidei, & ultimum resolutorium, ut supra probatum est. Ergò revelatio passiva, pertinet ad conceptum formalem objecti fidei. Minor principalis probatur. Si veritas prima in dicendo, prout in actu secundo talis, non esset ratio connotativa revelationis ad extra, hoc ipso non esset veritas prima in dicendo, prout in actu secundo talis. Quod ipsum probatur; quia tolle revelationem passivam, nihil potest ostendi, per quid transeat veritas prima in dicendo, à non esse dicentis in actu secundo, ad esse dicentis in actu secundo. Ergò apparet, quòd sine illa revelatione passiva, non

esset veritas prima in dicendo, prout in actu secundo talis.

PROBATUR Secundò. Illud pertinet ad conceptum formalem objecti fidei, quod ingreditur definitionem objecti formalis fidei. Sed revelatio passiva, ingreditur definitionem formalis objecti fidei. Ergò. Major probatur suppositione statûs quæstionis: quia scilicet nihil plus intelligimus, per ingredi conceptum formalis objecti, quàm ingredi definitionem objecti. Minor autem probatur; quia veritas prima in dicendo, prout in actu secundo talis, est definitio objecti formalis fidei, & hanc rationem ingreditur revelatio passiva; quod probatur quia illam definitionem ingreditur esse in actu secundo talis; hic autem actus secundus, non est in Deo præcisè ratione, ipsius Dei, aliàs DEUS mutaretur. Ergò ratione aliûs extra Deum, hoc est dicta revelatio passiva: cum ad definitionem illius prout interne completur, non possit pertinere, sine aliquo extrinseco, fides.

PROBATUR Tertiò. His argumentis quæ infra in objectionibus ponuntur, quæ saltem evincunt prædictam Conclusionem.

DICENDUM est Secundò. *Revelationem Dei passivam, non ingredi rationem objectivam motivam formalis fidei, seu non esse motivum formale fidei.*

PROBATUR Primò. Auctoritate S. Thomæ, qui hic quæst. 7. art. 1. in 6. ait: *Si in se consideremus rationem formalem objecti, nihil aliud, quàm veritas prima; quod non dixerit, revelationem extrinsecam, quæ non est veritas prima, sensisset ingredi rationem formalem objecti fidei.* Et 3. parte, quæst. 7. art. 4. in 6. *Fides ait in quantum Virtus Theologica, est de quocunque non viso, sed solum de Deo.* En Ly solum excludit reliqua.

PROBATUR Secundò. Argumento Negativo. Non sunt multiplicanda Entia sine necessitate. Ergò nec rationes motiva & ultima resolutoria. Sed nulla est necessitas ponendi revelationem passivam plusquàm pro connotato motivi formalis fidei. Ergò erit nonnisi connotatum objecti formalis, non verò motivum formale fidei. Rursus ex principio Negativo arguitur: quia si nihil obsit debemus fidei assignare motivum quàm maximè Divinum & quàm maximè in seipso infallibile: Sed si illi assignemus solum veritatem primam, assignabimus maximè infallibile in seipso motivum: nam quocumque Creato infallibili motivo, quale est revelatio passiva, magis infallibilis in seipsa est, Divina infallibilitas & veritas. Ergò illa assignari debet.

PROBATUR Tertiò. A pari & per virtutalem inductionem. Tum quia rationem motivam objecti formalis Visionis Beatificæ nihil creatum ingreditur, sed ipsa Deitas in se, seu seipsam clarè revelans. Ergò & rationem motivam

objecti formalis fidei nihil Creatum ingreditur nisi ipsa Deitas in se, in quantum est veritas prima. Et sicut quamvis transeat Deus à non esse se clarè manifestantis, ad esse se clarè manifestantis, nihilominus ipsa manifestatio passiva, non ingreditur rationem motivam formalem visionis. Sic etiam nec in fide ingreditur. *Neque valet si dicas* quia se non per aliud manifestat Deus in Visione Beata. *Inferetur enim:* Ergo etiam non per aliud, habet rationem & Auctoritatem moventis. Deinde quamvis non per aliud manifestet se DEUS; tamen per aliud à se, transit à non esse manifestantis se in actu secundo, ad esse manifestantis se in actu secundo; & hoc in genere principii effectivi est lumen: & in genere causæ ut ita dicam formalis, est ipsa visio Creatæ: quæ ipsa non ingreditur rationem objectivam beatitudinis, sed est ut quo, & tanquam tendentia ad Beatificativum. Sic etiam revelatio passiva, cum sit effectus Divinæ veritatis manifestantis, non erit etiam motivum formale objectivum: & sicut in hoc concreto: Deus est in actu secundo se manifestans; quidquid creatum est, rationem motivam non ingreditur. Sic nec in hoc concreto: DEUS est in actu secundo revelans, quidquid creatum est, ingreditur rationem objectivam motivam. Jam autem paritatem fidei & visionis fundat Auctoritas S. Pauli, *nunc in speculo, & in enigmate. Neque valet ulterius si dicas.* Quod reprobet beati aliquo Creato, consequenter nihil creatum ingredi potest beatitudinem: dicam enim similiter, repugnare huic termino *summè infallibile* nisi aliquo creato: quia quod creatum est, hoc ipso, summè, quæ tale, infallibile non est, etsi per te non repugnat, saltem inadæquatè aliquid creatum ingredi motivum actus summè infallibilis; urgebitur quod per te, non repugnet aliquid creatum, beatitudinem formalem inadæquatè constituere. Tum quia non videtur esse major connexio inter Deum ut in actu secundo dicentem, & eius passivam revelationem, quam sit inter verbi gratiâ relationem & terminum, inter actum DEI liberum & eius connotationem: & universaliter quam sit nexus inter entia connotativa, & eorum connotata. Sed in istis, terminus & connotatum, non ingrediuntur rationem objectivam, sed merè se habent per modum extrinsecorum & petentium nonnisi cointelligi. Ergo etiam idem dicendum de revelatione passiva, comparata ad veritatem primam in dicendo. In aliis etiam materiis signum non transit in rationem formalem signati, verbi gratiâ: fumus est signum naturalis ignis, nec transit in rationem formalem ignis; hedera est signum vini vendibilis, nec transit in rationem formalem vendibilitatis. Sonus vocis, est signum conceptus, nec transit in rationem formalem conceptus. Ergo & revelatio passiva, quæ est signum motivi formalis fidei,

hoc est Dei dicentis, non transibit in rationem motivi formalis.

Tum quia in fide humana, si rigorosè loqui vellemus, verba præcisa Petri, non habent rationem motivam assensus: verba enim non plùs habent, quàm quod sint signa ex placito, interni conceptus. Unde non est, cur illis tribuatur vis motiva, nisi tanquam signis veritatis, & applicationibus illius. Dixi *rigorosè* loquendo: quia moraliter, cum nostra fides & cognitio à sensibus pendeat, secundum hoc, etiam verbis, rationem motivi damus. Et certè pone verba sola, & non adde illis veracitatem Petri, quam habebunt vim ad conciliandam sibi fidem; pone autem veracitatem Petri, pone item me perspicere conceptum illius ad me directum, certè eo casu, movebit me veracitas Petri. Ergo apparet verba assumi non tanquam motivum, sed nonnisi tanquam instrumentum illius, quod solum me movet. Rursus inter Angelos datur etiam fides, ut ita dicam Angelica, secundum quam, unus, credit alteri dicenti, quæ dictio Angelica, in quantum stat in directione conceptus, certè in hac sententia, fides Angelica innitetur soli præcise conceptui Angeli, quem mihi manifestat. Ergo etiam fides Divina, potest inniti soli Auctoritati Divinæ, licet requiratur tanquam conditio, & aliquid extrinsecum: quia ego non possum penetrare ad internam Dei locutionem. Sed finge per impossibile te attingere ad Dei conceptum & dictionem internam, ipsam in se, & non te videre, ipsummet Deum, nec te habere evidentiam visionis: eo casu, cur non poteris credere, & tamen tunc, nullum extrinsecum erit motivum tuæ fidei. Ergo apparet, rationem motivam, soli illi competere dictioni internæ, quantumvis requiratur aliquid extrinsecum, eo quod ad ipsam dictionem internam pervadere non possumus.

Punctum Difficultatis 2.

Fundamenta in Oppositum.

OBJICIUNTUR Primò. Variæ Auctoritates Scripturæ & Patrum quæ videri possunt apud Suarez, Valentiam & Ariagam, quæ ostendunt in assensu fidei, attendi ad revelationem Divinam, ejusque testimonium.

RESPONDETUR. Explicando has omnes Auctoritates, quod procedant de testimonio & dictione Dei activæ, non verò passivæ, nisi tanquam connotato, applicatione, effectu illius prioris. Vel certè tribuitur revelationi passivæ Auctoritas Divina figuratè & tropicè, nempe signum accipiendo, pro re signata.

OBJICI Secundò Lugo. Se non intelligere, quomodo prima veritas sit tota ratio formalis assensus. revelationem verò non esse rationem formalem, sed solum applicantem: Non enim minus assentior mysterio Trinitatis, quia Deus revelat,

revelat, quàm quia Deus est prima veritas, nec minus me movere unum quàm aliud, sed utrumque per modum duplicis præmissæ; non autem videtur, quomodo una præmissa sit per modum rationis formalis motivæ, & alia per modum Conditionis.

RESPONDETUR. Revelationem si sumatur activè verè esse rationem motivam formalem; & solam veritatem primam præcisè, prout non dicit veritatem primam in dicendo, non esse sufficiens motivum fidei: licet revelatio passivè spectata, non sit istud motivum, sed connotatum motivi. Illud quod adfert de duabus præmissis non urget: assumitur enim hæc Major: quòd aliquid ingrediatur præmissam, non est eo ipso objectum formale motivum assensûs, vel ratio formalis. Probat hoc Inductio. Quia quando dico in præmissa, ignis applicatus urit, hic ignis est applicatus. Ergò urit; non sequitur exinde applicationem, esse rationem formalem igniendi, quæ ignitio, est objectè sumpta Conclusio, cùm Formalis Conclusio sit Actus, de illa ignitione. Rursus possunt poni in præmissis, ipsa motiva credibilitatis dicendo verbi gratiâ. Omne quod Deus dicit, & est mihi per motiva credibilitatis evidens moraliter illud credendum est, nec tamen eo ipso motiva credibilitatis, sunt ratio formalis credendi, quæ omnia accipienda hoc sensu, quòd scilicet applicatio verbi gratiâ non sit ratio formalis, respectu objectivè sumptæ Conclusionis, licet sit ratio formalis, respectu sumptæ formaliter; ita ut etiam revelatio passiva, non sit ratio formalis, respectu sumptæ objectivè Conclusionis fidei. Quorum omnium Ratio est: quia præmissæ non sunt determinatæ, ut in illis non nisi rationes Formales ponantur; cùm possint etiam poni Conditiones; quâ Majori stabilitatè assumitur aliud principium, quòd idem debeat esse objectum Conclusionis, quod est præmissarum: Si ergò præmissæ aliquid important, non nisi pro Connotato, & non tanquam rationem formalem, etiam Conclusio respiciet illud tanquam Connotatum, & non tanquam rationem formalem. Quia ergò ex dictis supra, revelatio passiva, ingreditur quidem præmissam assensûs fidei, sed ingreditur tanquam Connotatum, fit ut revelatio passiva, non sit motivum formale fidei. Hæc ergo propositio; Quod ingreditur præmissam assensûs credendi, est motivum credendi; distinguitur: est motivum credendi, si non ingreditur tanquam connotatum, Concedo propositionem. Nego autem si ingreditur, tanquam Connotatum.

INSTAT Primò Koninek. Id in aliquo assensu habet rationem objecti formalis, quod est medium seu ratio nos movens ad assensum, ut patet in assensu Conclusionis ob evidentiam præmissarum & consequentiæ. Atqui ratio, movens me ad assensum fidei Divinæ, est testi-

monium DEI, ideo enim credo: quia DEUS testificatus est. Ergò.

RESPONSUM distinguendo Minorem. Ratio movens ad assensum, est testimonium DEI activum, & secundum id quod dicit intrinsecè. Concedo Minorem; testimonium Dei, secundum quod spectatur passivè, & tanquam aliquid extrinsecum, connotatumque, movet me Nego Minorem. Paritas etiam de præmissarum evidentia & consequentiæ non tenet, quia posito, quòd illa evidentia Præmissarum & Consequentiarum, non esset motivum assentiendi, non posset reperiri ratio ulla assentiendi Conclusioni. Quamvis autem ratio assensûs fidei, non sit revelatio passiva, sed se habeat nominè per modum connotati, manet adhuc motivum, nempe veritas prima in dicendo, quoad suam intrinsecam spectata.

INSTAT Secundò. Ex dictis sequi, quòd revelatio passiva respectu assensûs fidei, ita se haberet, sicut se haberet locutio ejus, qui mihi ostendit aliquam Conclusionem sequi ex præmissis per se notis, hoc autem apertè est falsum, quia sic res creditæ, deberent aliunde quàm ex testimonio Dei habere, quòd sint veræ.

RESPONDETUR. Concedo interim aliquam, si procedat de revelatione passiva. Res etiam creditæ habebunt aliunde, quàm ex testimonio Dei passivè sumpto, & secundum Connotata, suam veritatem: nempe à testimonio Dei sumpto activè, & secundum suam intrinsecam.

INSTAT Tertiò. Ad Objectum formale fidei, requiritur vera Dei testificatio: sola autem interna Dei locutio, nisi accedat aliquid externum signum, nequit respectu nostri esse testificatio, externumque illud signum, componet unam cum interno actu, locutionem.

RESPONDETUR. Argumentum multum probare, quia probaret cœnæ partem, esse temporalem vespertinum, quia nisi illud accedat, non erit consecratio illa, cœna. Directè ex dictis distinguitur minor. Sola interna Dei locutio, nisi accedat aliquid lignum, tanquam ratio formalis motivæ, non potest nos movere. Nego Minorem. Nisi accedat tanquam Connotatum, applicatio, & præcisè significatio ejus, quod habet rationem motivi. Concedo Minorem. Distinguoque Consequentem Nego Consequentiam. Componet autem passiva revelatio unam locutionem, unitate, quæ est inter signum & signatum, inter connotativum & connotatum.

Obijcit Tertiò Amicus. Testificatio externa Dei, habet eandem certitudinem, quam habet increata veritas. Ergò non minus infallibiliter movebit. Antecedens probatur. Nam testificatio Dei, est actus secundus, directus, & imperatus à prima veritate: testificatio enim Dei, est ipsa locutio Dei, per quam nobis sua secreta manifestat: implicat autem actum directum.

R. P.
THE MLOI
zia nowsk
Tom. de. Z
D. VI

Actum & imperatum à voluntate DEI, non habere eandem certitudinem & infallibilitatem, quam habet veracitas DEI: nam si actus hic posset esse fallibilis, & ipsa veritas prima, à qua immediate dirigitur, fallibilis esset. Consequentiam probat. Testificatio DEI, proponitur intellectui credentis, ut constituens unum cum prima veritate, & ut actus secundus, cum primo. Ergo non est ratio, cur potius sit conditio & non ratio formalis assentiendi.

RESPONDETUR. Testificationem externam activè sumptam, habere increatam summam certitudinem; non tamen testificationem externam passivè & secundum connotata spectatam. Testificatio etiam DEI, nonnisi secundum intrinseca spectata, & activè, est actus secundus, imperatus ex modo nostro concipiendi à prima veritate: non enim actus ille, secundum id quod dicit intrinsecè, est quid Creatum. Deinde cum illa revelatio passiva, sit quid Creatum, non potest ei identificari certitudo increata seu summa: consequenter non erit ipsa secundum se, motivum summè infallibile; sed connotatum motivi summè infallibilis. Actus item ille imperatus, constituit Unum cum imperante, sumptus secundum id, quod dicit in recto, quoad intrinseca & activè: nam sumptus præcisè secundum quod connotat aliquid Creatum, constituit Unum Unitate signi & signati, connotativi & connotati. Quando autem querit Amicus, quid desit revelationi externæ, quo minus sit formale objectum, responsum est in probationibus Conclusionis.

INSTAT idem. Nequit intellectus credentis, assentiri veritati revelatæ, nisi prius saltem ratione, assentiatur revelationi Divinæ, ut à DEO testificatæ, quo posito sic urget. Vel intellectus credentis, credit hanc revelationem esse à Deo fide humana, vel divina. Si fide Divinâ habetur intentum, si humana, Contra est. Tum quia revelatio ipsa, ob infallibilem certitudinem quam habet, ut propria locutio Dei, est apta movere intellectum credentis, ad assensum infallibilem fidei Divinæ. Tum quia ab assensu in revelationem pendet assensus in objectum revelatum, qui cum sit fidei Divinæ, non potest pendere ab assensu fidei humanæ.

RESPONDETUR. Nequit intellectus revelatæ veritati assentiri, nisi prius assentiatur revelationi, modo proportionato; hoc est, nisi fide divinâ assentiatur, tanquam motivo credendi ipsi revelationi activæ, passivè autem sumptæ assentiendo, tanquam Conditioni. Casu autem quo ipsa revelatio passiva transeat in speciem objecti fidei, non assentiat illi ipsi ob illam ipsam tanquam motivum formale, quia illa ipsa non est summè infallibilis, cum non sit summa infallibilitas, quæ est Deus, sed assentiat illi, propter revelationem activam.

Obicit quartò idem. Revelatio unit primam veritatem cum objecto revelato, ut locutio externa internam nobis unit, quam nobis manifestat. Si autem unit veritatem primam cum objecto revelato, hoc ipso non erit conditio sed ratio formalis assentiendi. Quod ipsum probat: quia pura Condicio, nullam vim motivam in ordine ad effectum causandum confert causæ, sed solum tollit aliquod obstaculum, quod causam impediēbat, ne suam virtutem circa effectum exercere possit. Revelatio autem, specialem vim motivam primæ veritati confert, ad movendum proximè intellectum credentis, quia revelatio, non solum applicat primam veritatem intellectui credentis, sed etiam illi communicat suam infallibilem certitudinem, quam ut locutio externa Dei, ab ipso directæ & imperata, habet.

RESPONDETUR. Si paritas teneat de locutione externa, illa pro nobis est: sonus enim vocis, non est motivum formale credendi, sed Auctoritas formantis illum sonum. Negatur etiam Minor, nempe quod revelatio passiva communicet infallibilitatem veritati primæ, habet enim illam veritas prima de se, nec perficitur à Creatis. Objecto etiam credendo revelatio passiva non adfert summam infallibilitatem, hæc enim soli Deo comperit. Hinc revelatio passiva, aufert nonnisi obstaculum: quia scilicet ad internam Dei dictionem, quæ est motivum formale, pertingere non possumus, nec se illa nobis in hac vita immediate unit, nisi illâ mediante.

Punctum Difficultatis 3.

De reliquis Fundamentis.

Obicit Quintò Quidam. Divina revelatio debet esse saltem motivum partiale fidei; quia Divina revelatio, est talis, ut ante illam, nihil prius possit in actu secundo movere ad assensum fidei, & habet talem cum credendis connexionem, ut si quid de illis dixerit, necesse sit illa credenda, non aliter se habere. Quod totum fundatur in hoc principio: quia omne medium ac motivum noscendi aliquid, idè est medium vel motivum, saltem partiale, quia sine eo nihil prius movet, & cum noscendo necessariò connectitur. Quod autem ante revelationem nihil sit, quod prius moveat. Probatur: quia hoc esset veritas prima; hæc autem ante revelationem non movet; nam & ipsis Prophetis, æquè impossibile fuit moveri ad credendum; sicut impossibile est moveri Auctoritate Petri, sine ipsius dictione. Quod verò etiam revelatio, necessariam habeat connexionem cum credendo, probatur: quia etiam illi, nullà vi, potest subesse falsum.

RESPONDETUR. Immeritò assumi præcisè tanquam notam partialis motivi, nihil scilicet esse, quod prius moveat. Nam Major prius movet

(f)

ad

ad assensum, quam Minor, neque tamen hoc obest minori, ne partialiter moveat ad assensum. Et quamvis postea intellectus ex connexionem præmissarum inferat Conclusionem, tamen in illa connexionem, semper una præmissa habet rationem prioris. Potius ergo partialitas motivi desumi debet ex notione partis, & ex notione ipsius motivi, prout condistincti à Conditione, de quo actum supra. In forma distinguitur Antecedens. Divina revelatio secundum id, quod dicit in recto, est talis ut ante illam nihil prius possit in actu secundo movere assensum, idque per modum motivi formalis. Concedo Antecedens. Divina revelatio secundum id, quod dicit in obliquo, & importat aliquid Creatum est talis. Nego Antecedens. Licet illa ipsa revelatio passiva, habeat rationem primi in ratione signi; nullum est enim signum dictionis Divinæ internæ prius, ipsa dictione externâ. Quando autem idem dicit, sensum esse fidelium, qui dicunt se credere, quia Deus revelavit, id bene accipi potest de revelatione interna tanquam motivo, de externa tanquam signo. Quod ipsum signum, habet quidem connexionem infallibilem cum credendis, sed non summam, quia connexio illa quæ est cum credendis Increatæ veritatis, major est, quam connexio alicujus Creati.

Instat per varias Paritates.

PRIMA PARITAS est. Præmissa utraque habet rationem motivi formalis, nec est altera ex illis, quæ sit tantum Condicio. Ergo tam veritas prima, quam revelatio, habebunt se per modum motivi, nec revelatio solum erit Condicio.

RESPONDETUR. Si sit res, de revelatione activè sumpta, Concedo totum. Si de passivè sumpta disparitas est: quia hoc ipso, si utraque præmissa non esset ratio motiva, definitio Syllogismi salvari non posset, quia non esset ex his positis: sed non nisi ex hoc posito, tota autem essentia fidei fidei salvaretur, imò & melius, (ut dictum supra,) posito quod revelatio non nisi activè sumpta, sit formale fidei: adhuc enim actus ille inniteretur veritati primæ in dicendo. Rursus Syllogismus innititur illi principio: quæ sunt eadem unitertio: hinc in ratione commensurandi extrema cum tertio tota ratio illius consistit. Unde habere rationem motivi in Syllogismo, est habere commensurationem cum medio. Cum autem utraque præmissa dicat hanc commensurationem: utraque habet rationem motivi. Nulla autem talis ratio ostendi potest, quæ quia convenit & veritati primæ dicenti activè sumptæ, & simul revelationi passivæ, ex eo ipso quia illis convenit, exigat fundare in utraque illa, rationem motivi formalis.

SECUNDA PARITAS est. Unio non se habet tanquam Condicio unibilium. Ergo neque

revelatio, quæ est quasi Unio quædam veritatis primæ cum objecto revelato.

RESPONDETUR. In principiis Nostris Unio non se habet tanquam condicio Unibilium: quia identificateur realiter Unibilibus in circumstantia modalitatis, Unibilia autem ipsi non sunt Condicio. In principiis communibus modalium disparitas est: quia Unio in ordinem non nisi conditionis redacta, nullum aliud formale, ut quo, potest ostendi, quod constituat Unibilia in ratione Unibilium; redacta autem revelatione passiva in ordinem non nisi connotati, potest adhuc ostendi ratio formalis assentiendi, scilicet veritas prima in dicendo activè & quoad sua intrinseca spectata. Denique hoc, quod est Unio impropria, potest habere rationem Conditionis, & non rationis formalis, ut videre est in approximatione: quæ autem revelatio passiva, habet rationem Unionis non rigorosæ, poterit stare in ordine prædic conditionis. Et secundum hanc rationem, solvi debet alia paritas, quæ arguit quod sicut actio non est condicio agentis, sic nec debet esse revelatio passiva.

TERTIA PARITAS est. Lumen intellectus non est sola condicio intelligendi. Ergo nec revelatio.

RESPONDETUR. Si per lumen intellectus intelligantur præmissæ, hæ non possunt habere rationem conditionis. Si autem per lumen intellectus intelligatur ipsa potentia intellectiva, hæ non potest habere rationem conditionis: qui non potest ostendi aliud, quod se habeat per modum principii, potest autem ostendi, quod se habeat per modum motivi, ad assensum fidei, quantumvis hujus motivi sit merum connotatum, revelatio passiva.

Obijci Sexto Ripalda. Eo differt condicio objectiva ab objecto formali assensus, quod assensus innititur in veritate objecti formalis, & non conditionis. Item quod objectum formale, debeat esse suadibile intellectui, ut præstetur assensus. At assensus fidei innititur veritati revelationis: quia non sufficit ad illam revelationem solum apprensam. Item revelatio suaderi debet, ut intellectus præbeat assensum objecto revelato. Ergo revelatio non est mera condicio, sed objectum formale.

RESPONSUM. Assensum fidei innititur veritati revelationis activè sumptæ; illaque activè sumpta suaderi debet ut intellectus credat, licet petat illa veritas cointelligi secum revelationem passivam.

INSTAT PRIMò. Quidquid pertinet ad connexionem Auctoritatis Divinæ cum re attestata, est objectum motivum fidei: fides enim movetur illa connexionem. At Divina attestatio, pertinet ad hanc connexionem: quia Auctoritas Divina secundum se, non est connexa cum objecto, sed mediâ attestacione. Ergo attestatio pertinet ad formale.

RESPON-

RESPONDETUR. Majorem esse falsam, quia nec quod pertinet ad ignitionem, est ratio formalis igniendi: nam approximatō pertinet ad ignitionem, non pertinendo ad rationem formalem igniendi. Minor etiam vera est de pertinentibus in recto, non de pertinentibus in obliquo: quia pertinentia in obliquo, non nisi connotantur.

INSTAT Secundò. Licet cognosceretur objectum obscure in Attributis Auctoritatis Divinæ absque attestatione DEI, ut cognoscitur clarè à Beatis, ea cognitio non pertineret ad fidem. Ergò fides sumit suam speciem, ab attestatione Dei.

RESPONDETUR. Si quis obscure cognosceret aliquid in veritate prima in dicendo ad se directum, etiam sine externo signo, Nego quòd is actus non esset actus fidei, verè enim adhuc haberet formale fidei.

INSTAT Tertiò. Actus fidei est obscurus, ab objecto formali cognito obscure, at sola revelatio Dei & non Auctoritas, est cognita obscure. Ergò illa est objectum formale. Et sicut Visio Beata, non solum est conditio sed objectum formale spei Theologicæ, ita & in presenti, erit objectum formale revelatio.

RESPONDETUR. Negando quòd veritas prima in dicendo activè spectata, non sit obscure cognita. Visio item Beata, non est conditio spei, sed solum objectum materiale, movet enim spem, non bonitas Divina ut possessa per visionem, sed bonitas Divina prout bona nobis visio autem beata, est bonum inter alia quod speratur. Consequentia etiam non tenet ex dictis contra alias paritates.

Objicit Septimò Rosmer. Revelatio habet triplicem respectum. Primò ad DEUM attestantem, Secundò ad rem testificatam. Tertiò ad intellectum credentis, licet prout habet respectum hunc tertium, possit esse pura conditio; tamen secundum duos priores respectus, potest esse motivum formale.

RESPONSUM. Etiam respectu primo & secundo, non posse revelationem passivam habere rationem motivam formalem. Et sicut connotatum ex se in se non est ratio formalis libertatis Divinæ; ita nec revelatio passiva, comparata ad DEUM testificantem habebit rationem motivam formalem.

INSTAT. Revelatio Divina creditur vel saltem credi potest fide Divinà, sed non creditur ut objectum materiale. Ergò ut formale.

RESPONDETUR. Hoc argumentum supponit hanc Majorem: quòd creditur, creditur vel tanquam materiale vel tanquam formale, quæ Major falsa est, quia potest credi aliquid tanquam Connotatum formale. Negatur item

quòd revelatio passiva, non possit esse id, quod creditur ad eòque objectum materiale; licet revelatio activa credatur tanquam objectum formale, dum assentior mysterio revelato.

ADDO contra eundem. Rigorose loquendo non credere nos propter connexionem revelationis Divinæ quā talem, sed propter id quod connectitur, hoc autem quod connectitur tanquam ratio motiva, est revelatio activa, quod connectitur tanquam connotatum, est revelatio passiva.

INSTAT Primò. Haunoldus lib. 3. num. 93. Fides reducitur ad verbum Dei & verbum Dei est causa & virtus causativa fidei, nec aliter reducitur ad Auctoritatem, quàm ad ipsam loquelam.

RESPONDETUR. Fidem reduci in verbum Dei tanquam causam fidei verbum Dei accipiendo pro revelatione activa, in quam aequè ac in Auctoritatem Dei, reducitur fides. Sed Nego quòd agat de veritate passiva, quæ quia est quid creatum, non potest DEI Auctoritati æquiparari.

INSTAT Secundò. Illud tenet se ex parte motivi respectu fidei, per quod in ordine ad nos, ad impetrandum assensum fidei quā talem, connectitur prima veritas, cum objecto. Atqui hoc facit revelatio. Ergò.

RESPONDETUR. Minorem & Conclusionem esse veram de Revelatione activa, quæ habet rationem connexionis cum objecto; cum Revelatio passiva, habeat tantum conditionem applicandi illam connexionem: unde & objectis quæ scit DEUS, non possumus assentiri nisi aliquid superveniat, per quod nobis innotescat hoc DEUM scire, sed id quod innotescitiam facit est Revelatio activa, applicata per passivam.

INSTAT Tertiò. Syllogismus qui saltem virtualis est in actu fidei ingreditur Revelatio. Ergò est motivum.

RESPONDETUR. Id verum esse de revelatione activa, nam passiva tantum applicat Activam.

ADDO. Imaginabile quidem esse, quomodo ad actum supernaturalem sufficiat unum principium supernaturale eò quòd tribuat vires naturali, illudque eleve; sed quomodo præmissa involvens aliquid increatum, tribuat vires præmissæ involventi aliquid creatum, non constat; imò nec tribuere debet, ne Conclusio sequatur debiliorem partem; hinc & assensus, qui fieret propter aliquid Divinum, non esset Theologicus, si upà misceatur aliquid creatum, tanquam motivum.